

Vlaams
Parlement

vergadering **C70**
zittingsjaar 2018-2019

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening,
Energie en Dierenwelzijn

van 15 januari 2019

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Steve Vandenberghe aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het draagvlak bij de burgemeesters voor het invoeren van statiegeld – 370 (2018-2019)	3
VRAAG OM UITLEG van Elke Wouters aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de producenten-verantwoordelijkheid van de sigaretten- en snoepsector in de strijd tegen zwerfvuil – 459 (2018-2019)	
VRAAG OM UITLEG van Gwenny De Vroe aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het uitblijven van een overeenkomst met de tabaks- en kauwgomindustrie in de strijd tegen zwerfvuil – 517 (2018-2019)	8
VRAAG OM UITLEG van Grete Remen aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de maatschappelijke kostprijs van pakjesleveringen in Vlaanderen – 468 (2018-2019)	12
VRAAG OM UITLEG van Ingrid Pira aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het innemen van steeds meer open ruimte – 469 (2018-2019)	
VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de 'betongolf' in Vlaanderen – 490 (2018-2019)	16
VRAAG OM UITLEG van Wouter Vanbesien aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de toekomst van het programma voor het milieu en de klimaatactie (LIFE) en de andere maatregelen ter zake in de Europese begroting – 510 (2018-2019)	24
VRAAG OM UITLEG van Bart Caron aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het dempen van poelen – 512 (2018-2019)	26
VRAAG OM UITLEG van Gwenny De Vroe aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het ontwerp van geluidsactieplan voor de luchthaven van Zaventem – 519 (2018-2019)	30

VRAAG OM UITLEG van Steve Vandenberghe aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het draagvlak bij de burgemeesters voor het invoeren van statiegeld – 370 (2018-2019)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp.a): Minister, een belangrijk thema in 2019, net zoals in 2018, waar we op zullen blijven hameren, is ons milieu, omdat er nog heel wat belangrijk werk aan de winkel is. Vandaar heb ik aantal opvolgingsvragen rond de Statiegeldalliantie en alles daaromtrent.

De Statiegeldalliantie vierde op 27 november vorig jaar haar eerste verjaardag. De tijd gaat heel erg snel. In een jaar tijd groeide het draagvlak van 21 naar 834 organisaties, bedrijven en gemeenten. In Vlaanderen schaarde meer dan de helft van de gemeenten, 56 procent, zich achter de alliantie. In politieke termen kun je spreken van een ruime absolute meerderheid.

De initiatiefnemers van de Statiegeldalliantie willen de Vlaamse Regering en de Nederlandse aanzetten tot de invoering van statiegeld op alle plastic drankflessen en blikjes en willen het zwerfvuilprobleem zo structureel verminderen. In een onderzoek van Test-Aankoop in maart 2018 toonde 66 procent zich voorstander van een invoering van statiegeld en bijna 90 procent van de bevroegden was bereid zijn of haar blikjes en petflesjes naar de supermarkten terug te brengen om het statiegeld te kunnen recupereren.

Volgens het goedgekeurde afvalplan van de Vlaamse Regering zou er, indien de industrie haar doelstellingen niet haalt, een algemene invoering van statiegeld kunnen komen in 2023.

Vindt u het democratisch verantwoord om dit signaal van 56 procent van onze burgemeesters en 66 procent van onze burgers te negeren?

Voorziet u een tussentijdse evaluatie in het kader van het goedgekeurde afvalplan? Indien ja, is het geen mogelijkheid om tegemoet te komen aan de vraag van onze burgers en burgemeesters om, bij negatieve evaluatie, statiegeld toch vroegtijdiger in te voeren?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Collega Vandenberghe, bedankt voor uw blijvende bezorgdheid omtrent het zwerfvuil. Dat is natuurlijk een bezorgdheid die we allemaal delen, ook de Vlaamse Regering, en we kunnen ook alleen maar blij zijn dat er zoveel gemeenten zijn die de strijd tegen zwerfvuil willen aangaan.

U weet dat wij binnen de Vlaamse Regering een akkoord hebben bereikt op basis van de oproep om dat verpakkingsbeleid anders aan te pakken. Daar staan ambitieuze doelstellingen in die we willen bereiken voor de producenten van verpakkingen, maar ook voor andere zwerfvuilbronnen. Dat plan hebben wij goedgekeurd en is ook besproken hier in het Vlaams Parlement. Wij respecteren uiteraard de overeenkomst en voeren die uit.

In de nieuwe erkenning voor Fost Plus is een jaarlijkse monitoring van de nieuwe doelstellingen opgenomen. Dit heeft bijvoorbeeld betrekking op de doelstelling om 90 procent van de drankverpakkingen en meer afval dat buitenshuis ontstaat, gescheiden in te zamelen.

De netheidsindex wordt jaarlijks bepaald en de hoeveelheid zwerfvuil tweejaarlijks.

Er zullen ook fractietellingen gebeuren om een beter zicht te krijgen op de samenstelling van het zwerfvuil. Op basis daarvan zullen we nagaan hoe de producenten van producten die in het zwerfvuil voorkomen, financieel nog meer moeten bijdragen voor de opruimkosten.

Er is een evaluatie voorzien in 2022. Er zijn dus heel wat elementen in dat goedgekeurde verpakkingsplan die ons in staat stellen de evoluties jaar na jaar op te volgen en het beleid bij te sturen, mocht dat nodig zijn.

Collega Vandenberghe, ik denk dat ik al uw bezorgdheden zeker heb weggenomen op die manier.

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp.a): U haalde in uw antwoord enkele zaken aan die we al langer weten en die ook wel correct opgevolgd worden. In West-Vlaanderen hebben we echter een uitdrukking en ik ben een beetje bang dat dat hier het geval is: 'men plast in de plas en alles blijft zoals het was'. Dat is een uitdrukking die wij af en toe gebruiken en die ook wel redelijk bekend is. Dat is ook een beetje mijn bezorgdheid. Ik heb al heel veel documenten gelezen en heb mij in het verleden heel goed geïnformeerd, maar ik zie niet onmiddellijk in welk alternatief er zal zijn naar 2020 toe dat minstens evenveel resultaat zal hebben als het invoeren van statiegeld. Ik heb mijn oor tijdens de vakantie ook te luisteren gelegd bij diverse buurlanden of andere landen die er wel al mee werken en er uitstekende resultaten mee behalen, ook organisatorisch.

Er zijn proefprojecten rond statiegeld in Wallonië en Brussel. In Vlaanderen heb ik echter de indruk dat er wat koppigheid of 'dur de comprenure' meespeelt, in die zin dat we hier blijkbaar geen proefprojecten willen, ze tegenhouden of ze niet op de agenda plaatsen. Je merkt ook – en ik weet dat je niet alles mag geloven wat op digitale media wordt geplaatst en ik relativeer dat ook als eerste – dat, als je heel nauw verbonden bent met belangengroepen en inwoners, vooral dan langs de kust, zij niet de indruk hebben dat er stappen vooruit gezet worden, integendeel.

Ik heb heel wat gesprekken met inwoners en mensen op de werkvloer en zij hebben absoluut niet de indruk dat u stappen vooruit zet, minister. Het verhaal dat u hier afsteekt, is hetzelfde als vele maanden terug. Het is een beetje een cd'tje dat we zullen kunnen afdraaien. In concreto zien we weinig beterschap, weinig aanpassingen en weinig veranderingen. Dat is geen politiek statement, maar wel wat ik hoor bij de mensen die daar dagelijks mee bezig zijn; bij inwoners, die er bezorgd over zijn; en bij mensen in het werkveld.

Ik vraag u dan ook, minister, om echt wel een tandje bij te steken en heel goed te communiceren over wat er in concreto gebeurt en om nogmaals antwoord te geven op mijn vraag. Welk alternatief hebt u voor ogen dat de resultaten zal bereiken die een invoering van statiegeld zou bereiken? Zoals mijn collega Bruno Tobback en ikzelf altijd hebben gezegd, zijn wij niet getrouwd met statiegeld, maar er moet wel een beter of ten minste even goed alternatief zijn.

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gweny De Vroe (Open Vld): Minister, de Vlaamse Regering heeft inderdaad nog niet zo lang geleden, op 20 juli 2018, een heel verpakkingsplan goedgekeurd. Ik denk dat dat een heel belangrijk moment was, met zeer ambitieuze doelstellingen. Denk maar aan de uitbreiding van de blauwe pmd-zak en het doel

om tegen 2022 het percentage drankverpakkingen dat wordt ingezameld en gerecycleerd, naar 90 procent brengen. Dat zijn heel ambitieuze doelstellingen. Het is belangrijk dat die doelstellingen gehaald worden. Ik denk dat er dus heel veel werk op de plank ligt. Uiteraard zijn we een bondgenoot van u om die punten mee te verwezenlijken.

Minister, ik heb nog wel een vraag met betrekking tot de nulmeting waarvan sprake. Ik heb u daar in het verleden al over gesproken. Ik heb daar ook een vraag over ingediend, die evenwel geweigerd werd. Ik maak graag van deze gelegenheid gebruik om wat verduidelijking te krijgen. Er wordt gezegd dat er een nulmeting moet gebeuren, zodat we in de toekomst, als er opnieuw metingen gebeuren, op een correcte manier kunnen nagaan of de hoeveelheid zwerfvuil effectief gedaald is. Ik heb u daar in de commissie van 6 november al over bevraagd. U zei toen dat voor de nulmeting rekening gehouden zal worden met de cijfers van de OVAM uit 2015. Ik zit nog altijd met dezelfde vragen als toen. Waarom werd voor die methode gekozen? Lagen er op het moment dat daarvoor werd gekozen, alternatieven op tafel?

In dat plan werd ook opgenomen dat in overleg met de sector bepaald zou worden hoe die nulmeting zou gebeuren. U hebt gezegd dat dat gebeurd is. Ik had nog graag van u vernomen om wie het precies ging. Was dat dan de OVAM, Fost Plus, Recycling Network, de VVSG, ...? Wie waren precies die partners die mee beslist hebben voor die methode met de cijfers uit 2015?

De voorzitter: Collega, uw vraag werd geweigerd, omdat ze te kort op een andere gelijkaardige vraag volgde. Er werd wel gesuggereerd om een schriftelijke vraag te stellen.

Mevrouw Taeldeman heeft het woord.

Valerie Taeldeman (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, ik wou nog eens polsen naar aanleiding van de vraag van collega Vandenberghe. De voorbije twee weken hebben tal van nieuwe besturen de eed afgelegd op lokaal niveau. De lokale ploegen zijn dus van start gegaan. Ik denk dat er in de driehonderd steden en gemeenten heel wat ambitie aan de dag wordt gelegd om zich in te zetten voor heel die problematiek van zwerfvuil en voor alles wat te maken heeft met sorteren en recyclage.

Mijn vraag is eigenlijk bestemd voor die lokale besturen die zich de komende zes jaar voluit willen inzetten voor de strijd tegen zwerfvuil, het verminderen van de afvalberg enzovoort. Op welke manier zal uw administratie die lokale besturen op maat inlichten over hun cijfers over afvalinzameling op maat en hun cijfers inzake de netheidsindex, zodat die lokale besturen ook aan de slag kunnen en kunnen meten en sensibiliseringscampagnes op touw kunnen zetten de volgende zes jaar, in samenwerking met de OVAM of andere verenigingen of organisaties? Mijn vraag is dus: op welke manier zult u op maat communiceren met de lokale besturen, die net als wij allemaal hier in Vlaanderen zwaar willen inzetten op heel die afvalproblematiek.

De voorzitter: Mevrouw Wouters heeft het woord.

Elke Wouters (N-VA): Collega Vandenberghe, u weet dat zowel mijn partij als de verpakkingsindustrie niet staan te springen voor het invoeren van statiegeld, omdat het geen allesomvattende oplossing is. Zwerfvuil is veel meer dan alleen maar die plastic flesjes en blikjes, waarvoor we overigens al een goed pmd-systeem hebben, dat bovendien nog uitgebreid zal worden.

Collega De Vroe verwees er ook al naar: in juli werden er afspraken gemaakt tussen de Vlaamse Regering en de sector. Het lijkt me dan ook logisch dat we nu de

sector even de tijd geven, die hiervoor vrijgemaakt is door de minister en bij uitbreiding door de Vlaamse Regering, om hun de kans te geven de engagementen die ze willen nemen, aan te tonen.

Ik sluit me aan bij de vraag van collega De Vroe over de nulmeting, want dat is zeker essentieel om te weten. Dat was ook een vraag die ik zelf had.

Tinne Rombouts (CD&V): Ik wil me zelf ook nog aansluiten bij deze vraag. We hebben al verschillende keren gesproken over de thematiek van het zwerfvuil, die ons allemaal na aan het hart ligt. Ik denk dat we het verpakkingsplan, dat goedgekeurd is door de regering en dat in nauw overleg met de sector zelf tot stand gekomen is, echt een serieuze kans moeten geven. Ik denk ook dat we daar best wel positiever tegenover mogen staan dan de sfeer die ik hier toch wat ervaar, dat er niets aan het bewegen zou zijn. Collega's, ik weet niet hoe jullie dat ervaren, maar ik word op dat vlak toch wel heel wat andere signalen gewaar.

De afgelopen weken heb ik in het kader van nieuwjaarsrecepties en het einde van het jaar, heel wat contacten gehad met bedrijven en dergelijke. Dat ging dan om bedrijven die zelf met voeding bezig zijn en die hun klanten de boodschap brengen dat ze een actieplan opmaken en effectief werk willen maken van andere soorten verpakkingsmateriaal het komende jaar. Dat ging dan om een kleine ijsjesverkoper die met plastic bakjes werkt en op zoek is naar duurzame alternatieven daarvoor, naast het hoorntje, dat natuurlijk het meest duurzaam is. Dat ging dan om Delhaize, waar effectief geafficheerd werd dat er proefprojecten komen met een soort van kartonnen/papieren zakken in plaats van plastic zakken.

Een plasticfabriek, die ook plastic verpakkingsproducten voor voeding maakt, zegt dat ze effectief inzet op het onderzoek om naar een complete transitie te gaan.

Ik moet zeggen dat ik de afgelopen weken heel veel echt verrassend positieve reacties en boodschappen over heel die sector, die dat actieplan ook vastpakt, heb ontvangen. Het is natuurlijk te vroeg om op basis daarvan al een evaluatie uit te spreken en te zeggen dat we er zijn. Integendeel. Ik ben toch optimistisch nadat die signalen mij heel spontaan bereikten. Alles begint natuurlijk met het geloof in het plan en dat we zelf duidelijk zeggen wat de doelstellingen zijn. Ik hoop dat we als politici dan ook de duidelijke boodschap brengen dat dit hier effectief een plan is en dat dat zal worden beoordeeld. Als het niet gehaald wordt, moeten we bijsturen. Als we allemaal die boodschap heel duidelijk en scherp aanhouden, dan geloof ik echt wel dat de transitie die zich heeft ingezet, ook tot resultaat kan leiden.

Uiteraard is de nulmeting belangrijk, daar werd al een vraag over gesteld. Ten tweede wil ik u vragen of u ook signalen vanuit de sector krijgt over hoe het verpakkings- of afvalplan de sector ondertussen in beweging zet. Zijn er knelpunten die nu al naar boven komen? Wat is uw ervaring op dat vlak?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Het is eigenlijk nogal straf dat sommigen durven te beweren dat er niets in beweging is of dat er niets is gebeurd. Ik geef een paar voorbeelden, en die zijn ook niet limitatief. We hebben de boetes verhoogd. We hebben de pakkans verhoogd. We hebben geïnvesteerd in camera's om zwerfvuil te detecteren. We hebben proefprojecten, mijnheer Vandenberghe, die overal worden uitgerold. We hebben de uitbreiding van de pmd-zak. We hebben het verbod op de gratis plastic zakjes. We hebben het verbod op de stickers op fruit. We hebben het verbod op plastic 'out of home'. Ik kan zo nog een tijdje doorgaan. Ook de coaching van de gemeenten loopt volop, mevrouw Taeldeman.

Er gebeurt heel veel. We zien ook dat er in de bewustwording op het terrein stappen vooruit zijn gezet. Het is absoluut niet zo dat er geen kentering is teweeggebracht.

Natuurlijk hebben we die afspraak dat we alle discussies over cijfers achterwege zullen laten. De nulmeting 2015 is specifiek in overleg met de sector en de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) gebeurd, mevrouw De Vroe. Ik heb ook op basis van uw suggestie aan de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) gevraagd om daar ruimer in te gaan, dus om daar bijvoorbeeld ook de Bond Beter Leefmilieu (BBL) bij te betrekken. Daar zou de OVAM op dit moment ook mee bezig zijn. Ik vond dat wel een interessante suggestie om dat open te trekken. Dat signaal is dus ook aan de OVAM meegegeven.

Ik merk ook, mevrouw Rombouts, dat er bij de bedrijven op het terrein heel wat in beweging is. Ik was gisteren trouwens nog in een bedrijf waar men de omslag heeft gemaakt naar biodegradeerbare zakjes die gewoon op de composthoop kunnen. Cupjes voor Nespressomachines die composteerbaar zijn ... Men is daar echt wel volop mee bezig. Men zet daarop in. Het is ook goed dat het Europees wordt aangepakt en dat er een Europese strategie is. We zitten natuurlijk met een beperkte markt. Op dat vlak is het ook goed dat er op het Europese vlak een kentering wordt ingezet.

Ik vind dat er heel wat in beweging is. We hebben ook de nieuwe erkenning van Fost Plus. Wat we in het verpakkingsplan hebben afgesproken, is daar in de erkenning vertaald. Daar kan men dus ook een afrekening van maken.

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp-a): Mevrouw Rombouts, ik wil u toch tegenspreken rond het feit dat ik negatief zou doen.

Ik ben voorzitter van het kustburgemeestersoverleg. We hebben daar beslist dat we de Proper Strand Lopers jaarlijks een subsidie zullen geven van 12.500 euro maal twee. Dat is 25.000 euro om die mensen structureel te ondersteunen. De provincie betaalt daarvan de helft, de tien kustgemeenten elk 1250 euro. In Bredene zijn we de eerste gemeente die dat hebben gedaan. Wat positiviteit betreft, is dat een voorbeeld.

Ik krijg hier de opmerking dat de verpakkingsindustrie dat niet ziet zitten. De verpakkingsindustrie zal mij worst wezen. Ik ben vooral bekommerd om het milieu en veel minder om de verpakkingsindustrie. Ik denk dat de verpakkingsindustrie die er al heel veel geld aan verdient, zich moet aanpassen aan wat de politiek beslist om beter voor het milieu te werken. Mij is dat een zorg, vooral ook omdat de verpakkingsindustrie zelf met nog geen degelijk alternatief voor hoe het wel zou moeten zijn naar voren is gekomen. Ik krijg er een beetje de kriebels van dat de verpakkingsindustrie dat niet ziet zitten.

Wanneer u zegt dat ik niet positief ben: ik heb niet 'ik' gezegd, maar ik hoor bij heel veel mensen, mevrouw Rombouts, dat men wel vindt dat het veel te traag vooruitgaat en dat het echt wel de processie van Echternach is. Elke dag dat we tijd verliezen, is zoveel meer ton afval die in ons milieu terechtkomt. Daar moeten wij bekommerd om zijn.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Elke Wouters aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de producenten-verantwoordelijkheid van de sigaretten- en snoepsector in de strijd tegen zwerfvuil
– 459 (2018-2019)**

**VRAAG OM UITLEG van Gwenny De Vroe aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het uitblijven van een overeenkomst met de tabaks- en kauwgomindustrie in de strijd tegen zwerfvuil
– 517 (2018-2019)**

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: Mevrouw Wouters heeft het woord.

Elke Wouters (N-VA): Mijn vraag gaat ook over het verpakkingsplan, waar daarnet al naar is verwezen, en waarin een aantal concrete doelstellingen voor verschillende sectoren zijn opgenomen, onder andere ook voor producten als kauwgom en sigaretten.

In de commissie van november werd er al naar verwezen. Toen gaf de minister aan dat er onderhandelingen lopende waren met de kauwgom- en sigaretten-sector om te bekijken hoe zij kunnen voldoen aan de vijfpijleraanpak in de strijd tegen zwerfvuil. Er werd afgetoetst wat hun bijdrage kan of moet zijn en wat de concrete doelstellingen voor deze sectoren zouden zijn.

Uit uw antwoord op een schriftelijke vraag van mevrouw De Vroe blijkt dat er in 2016 en 2017 ook al overleg plaatsvond tussen beide sectoren en de coördinator van Vlaanderen Mooi. Hier was de aanzienlijke financiële bijdrage die werd gevraagd, het voornaamste struikelblok. De beheerkosten die geraamd worden in de tweejaarlijkse studies 'hoeveelheid en kosten zwerfvuil en sluikstort', vormen in combinatie met de fractietelling hiervoor de basis. Deze basis stelt u in staat om de industrie haar volle verantwoordelijkheid te doen opnemen, naast de evidente verantwoordelijkheden van de burger en de overheid.

Minister, u maakt dus wel werk van dit probleem, maar ondertussen blijft het wel een feit dat de eerder genoemde sectoren niet of weinig geresponsabiliseerd worden voor het zwerfvuil dat ze veroorzaken. Zij toonden tot op vandaag ook weinig bereidheid om zich hiervoor verantwoordelijk te stellen.

Hierbij heb ik de volgende vragen, minister.

Zijn er intussen al concrete resultaten van het overleg met de snoep- en sigarettensector?

Als het gaat over sigarettenpeuken of kauwgom op straat, is een handhavingsbeleid afwezig. Denkt u erover om voor deze producten in te zetten op handhaving?

Wat wordt er concreet gedaan inzake sensibilisering van de burger als het gaat over zwerfvuil door kauwgom en sigaretten? Staan er specifiek hieromtrent nog campagnes op de planning?

Beide sectoren krijgen de kans om de doelstellingen uit het verpakkingsplan zelfregulerend te realiseren. Voor sigaretten kan het bijvoorbeeld gaan om verpakkingen die het mogelijk maken om tegelijk peuken in te zamelen. Ook voor kauwgom zullen vergelijkbare doelstellingen worden uitgewerkt. Hoeveel staan beide sectoren hiermee? Is er al concreet resultaat in zicht?

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gweny De Vroe (Open Vld): Minister, collega Wouters heeft er al naar verwezen, op 6 november jongstleden hebben we het in deze commissie, naar aanleiding van een vraag om uitleg van collega Vandenberghe en mezelf, ook over deze problematiek gehad.

Ik wil me nu graag even focussen op de problematiek van de sigarettenpeuken en de kauwgoms. Ik verwees er ook naar in de commissie van november. Het stoort me persoonlijk enorm dat we eigenlijk al jarenlang hetzelfde antwoord ontvangen inzake de verantwoordelijkheid van producenten van deze industrieën, kauwgom en sigaretten, zijnde dat de onderhandelingen lopende zijn. Naar aanleiding van de bespreking in de commissie van november jongstleden had ik dan ook een schriftelijke vraag ingediend, vraag nummer 109.

Minister, ik vernam via uw antwoord dat u inderdaad reeds geruime tijd tot een overeenkomst wenst te komen met de sigarettensector alsook met de Federatie Voedingsindustrie (Fevia) wat betreft de kauwgom. Dat is dan niet alleen om financieel bij te dragen aan de zwerfvuilproblematiek, maar ook om te bekijken wat de mogelijkheden zijn om sigarettenpeuken en kauwgom minder belastend te maken voor het milieu, bijvoorbeeld biologisch afbreekbaar, of – zoals collega Wouters daarnet ook zei – met een inzameling onmiddellijk in het pakje.

Ook in de conceptnota 'Verpakkingsbeleid en zwerfvuilbeleid 2.0' las ik dat u werk wilt maken van die uitgebreidere producentenverantwoordelijkheid voor de sigaretten- en kauwgomindustrie. Het bepalen van ieders aandeel gebeurt op basis van de nulmeting waar we het daarnet ook over gehad hebben en waarvoor de methodiek in overleg met alle betrokken actoren bepaald dient te worden, zoals ook in de conceptnota vermeld stond.

De belangrijkste oorzaak van het moeizaam afsluiten van een overeenkomst is dus volgens uw antwoord – en ook collega Wouters heeft er reeds naar verwezen – het feit dat een financiële bijdrage wordt gevraagd en dat het huidige voorstel van de sectoren hierin momenteel tekortschiet.

Minister, welke maatregelen neemt u, naast het overleg met de sector dat reeds jaren lopende is, om het aandeel aan sigaretten en kauwgom in het zwerfvuil te doen dalen? Welke bewustmakingscampagnes, gerichte communicatie en nudging kunnen we hier van u op korte termijn nog verwachten?

Hoe staat u ten aanzien van een meer generieke implementatie, los van de bestaande coachingtrajecten, van de zogenaamde peukentegels, peukpalen, strandasbakjes enzovoort na de positieve evaluatie?

Waarom heeft er in 2018 slechts één overlegmoment plaatsgevonden met de kauwgomsector?

Hoever staan we met het onderzoek naar biologisch afbreekbare alternatieven voor sigaretten en kauwgom?

Daar reeds geruime tijd de financiële bijdrage de belangrijkste hinderpaal blijkt te zijn voor de sectoren om vooruitgang te boeken, had ik ook graag van u willen vernemen op welke manier u deze wilt proberen te overwinnen.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Collega's, dank u voor de opvolgingsvraag. Wat de sigarettensector betreft, is er een akkoord, dat ook op papier staat. Dat is voor 2019, en vanaf 2020 wordt er dan een bijdrage bepaald in verhouding tot de

samenstelling van het zwerfvuil. Dus nu worden fractietellingen gedaan vanaf 2020. Maar er is nu dus een schriftelijk akkoord.

Dit is natuurlijk een nuance. Wij veroordelen of ontraden roken natuurlijk. Je mag het dus niet zien alsof we het aanmoedigen, het is iets om het zwerfvuil aan te pakken. Want anders worden er in andere commissies vragen gesteld dat er afspraken gemaakt worden met de sigarettensector. Het gaat dus over een responsabilisering om zelf bij te dragen om het afval dat veroorzaakt wordt, aan te pakken. Die producentenverantwoordelijkheid heeft uiteraard niets te maken met het aanmoedigen van roken.

De kauwgomsector is nog niet akkoord, dat klopt. Daar is de OVAM ook mee aan het onderhandelen. Het is wel voor het eerst, in oktober 2018, dat de drie belangrijkste producenten mee aan tafel zaten, en ook de Waalse organisatie Be WaPP (Pour une Wallonie Plus Propre), om tot een gezamenlijke aanpak te komen. Er is binnenkort een opvolgingsvergadering.

Het is de bedoeling om op basis van objectieve data samen met de verschillende sectoren die een aandeel hebben in zwerfvuil, vanaf 2020 tot een overeenkomst te komen. Hierin moet niet alleen de financiële bijdrage bepaald worden maar ook de acties welke zij moeten uitvoeren in het kader van de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid. Op basis daarvan kunnen onder andere de studie van de OVAM aangaande de hoeveelheid en kostprijs van zwerfvuil gebruikt worden, maar ook de fractietellingen die dit jaar gepland zijn.

Snoep en sigarettenpeuken zijn kleine vormen van lokale overlast die het best kunnen worden gehandhaafd op het lokale niveau. Dat wordt vaak in het GAS-reglement opgenomen maar kan ook worden vastgesteld in een proces-verbaal. De procureur des Konings kan dan al dan niet vervolgen.

Het is uiteraard veel gemakkelijker om wel via een GAS-reglement te handhaven. 92 procent van de gemeenten gebruikt de GAS-boete. Het is echter niet evident om iemand op heterdaad te betrappen. Dat is doorgaans de enige manier om mensen die sluikestorten of zwerfvuil achterlaten, aan te pakken. Zonder betrapting op heterdaad is het vaak zeer moeilijk om de overtreder te identificeren. We stellen wel meer en meer vast dat het draagvlak groeit om zwerfvuil en sluikestorten te bestraffen. Dat is ook de reden waarom we de boetes hebben verhoogd.

Naast de algemene antitabakscampagnes is het de bedoeling om nogmaals duidelijk te maken dat sigarettenpeuken en kauwgom zwerfvuil zijn en een negatieve impact hebben op het milieu. In de planning van Mooimakers dit jaar zal een specifieke bewustmakingsactie worden opgenomen.

Die maatregelen die Mooimakers als positief evalueert, zullen actief kenbaar worden gemaakt via nieuwsbrieven, rondetafels en andere kennisdelingsplatformen. Het OVAM-subsidiebesluit biedt een financiële tegemoetkoming voor peukenrecipiënten. Hierbij moeten we wel altijd in het achterhoofd houden dat roken niet kan en mag worden gestimuleerd. Dat is een evenwichtsoefening, maar daarvan hoeft ik u niet te overtuigen.

Wat biologisch afbreekbare initiatieven voor peuken en kauwgom betreft, beschikt noch de OVAM noch ikzelf over volwaardige informatie. Ik zal aan de OVAM vragen om die informatie op te vragen bij de sector voor zover men die informatie wil delen. Bij sigaretten gaat het trouwens niet alleen over de biologische afbreekbaarheid maar ook over de stoffen zelf, nicotine en teer, die in de bodem terechtkomen.

De voorzitter: Mevrouw Wouters heeft het woord.

Elke Wouters (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik ben blij te horen dat er alvast vooruitgang wordt geboekt voor de sigarettensector. Uiteraard zou het fijn zijn indien ook in de snoepsector, en specifiek voor kauwgom, nog stappen vooruit zouden worden gezet die leiden tot concrete acties. Zoals u zelf zei, zijn het weliswaar kleine fracties maar het is iets waar de burger zich aan blijft storen.

Ik vind het fijn te horen dat zowel mevrouw De Vroe als daarnet de andere collega's zeer ambitieus zijn over de aanpak van zwerfvuil. Ik blijf dan ook benadrukken dat het belangrijk is om alle producenten uit de sector mee te krijgen in ons verhaal. Ik reken erop dat er snel een oplossing wordt gezocht in de kauwgomsector.

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gweny De Vroe (Open Vld): Minister, ik dank u voor uw antwoord. De sigaretten en de kauwgom die op straat liggen, vormen inderdaad een kleine fractie, maar wanneer we het aantal stuks bekijken, zien we dat sigarettenpeuken de helft daarvan in het zwerfvuil vertegenwoordigen. Het gaat over een heel grote fractie, tweede derde van de peuken zou nog altijd op de grond terechtkomen. Er is dus nog heel veel werk aan de winkel om het gedrag van de mensen te veranderen. De kauwgom vormt ook een kleine fractie maar het duurt wel twintig jaar voor die afgebroken is. Het gaat dus over twee fracties waar de producenten meer hun verantwoordelijkheid moeten nemen.

Minister, intussen zou er vooruitgang zijn bij de sigarettenindustrie. Zij zouden financieel bijspringen. Toen u daarnet verwees naar de responsabilisering van de sigarettenindustrie, had u het dan specifiek over die 125.000 euro die de tabaksindustrie zal bijdragen aan de zwerfvuilacties? Ik heb dat ergens gelezen maar zou daar graag verduidelijking over krijgen.

Uiteraard is het jammer te vernemen dat de kauwgomindustrie nog altijd niet over de brug komt. Als we weten dat een kauwgom die op de grond wordt gesmeten, twintig jaar in het milieu blijft, denk ik dat u hen verder moet responsabiliseren. Ook de druk vanuit Europa op de kauwgomproducenten wordt groter. Minister, welke acties zult u verder nemen?

Er zijn al heel wat lovenswaardige acties gebeurd tegen zwerfvuil – ik denk dan aan de samenwerking met Mooimakers – maar er is nog heel wat werk aan de winkel inzake gedragsverandering. Ook handhaving speelt een belangrijke rol. U hebt zelf gezegd dat het belangrijk is om mensen op heterdaad te kunnen betrappen, maar ik denk dat het even belangrijk is dat de sector bijdraagt en een actievere rol speelt. We moeten durven uitspreken dat we van hen verwachten dat zij gebruikers van kauwgom sensibiliseren met als doel hun gedrag te wijzigen. Ik denk dat nudging daarin een belangrijke rol kan spelen.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Volgens mij is het een combinatie van al die factoren. Ik geloof ook in nudging, we zetten daarop in, maar daarnaast is ook de producentenaansprakelijkheid heel belangrijk.

Een derde pijler is de pakkans vergroten en duidelijke boetes opleggen. Het is een beetje zoals met te snel rijden. Als de boetes hoog genoeg zijn en de pakkans groot is, dan zijn mensen ook minder geneigd om te snel te rijden. Ik denk dat we dus rond die drie pijlers moeten werken.

Ik ben het ook beu dat die kauwgomsector niet over de brug komt en ik wil dat gesprek, dat binnenkort gepland staat, nog een kans geven. Lukt dat niet, dan

vind ik dat we moeten nagaan of we het niet wettelijk kunnen regelen. Dat zal niet simpel zijn, maar ik vind dat we moeten nagaan of we het wettelijk kunnen afdwingen.

De afspraak die we met de tabaksproducenten gemaakt hebben, was dat de financiële middelen voor 2016 en 2017 140.000 euro en voor 2018 en 2019 150.000 euro waren. Dat gebeurde op basis van tellingen. Ik heb de overeenkomst hier bij mij. Ik kan die altijd bezorgen aan het secretariaat, indien gewenst.

Ik zou echt op die drie verschillende pijlers willen inzetten. Ik zeg het nogmaals: slaagt het overleg niet in februari, dan zal ik de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) laten bekijken of we het eventueel wettelijk kunnen afdwingen.

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gweny De Vroe (Open Vld): Ik heb nog een slotopmerking.

Ik denk dat er, wat betreft kauwgom en sigarettenpakjes, nog heel wat innovatieve mogelijkheden zijn, zodat de recipiënt de peuken en vuile kauwgoms zelf bij zich zou kunnen houden. Ik denk, minister, dat u met hen ook dat gesprek moet aangaan, zodat ze zelf kunnen bekijken hoe ze het probleem bij de bron, de gebruiker, kunnen aanpakken.

De voorzitter: We hopen op een positief vervolg van het overleg.

De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Grete Remen aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de maatschappelijke kostprijs van pakjesleveringen in Vlaanderen – 468 (2018-2019)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: Mevrouw Remen heeft het woord.

Grete Remen (N-VA): Meer en meer kopen we onze geschenkjes, pakjes en outfits voor Kerstmis en nieuwjaar online. De cijfers liegen er niet om. In de traditionele pakjesmaanden kreeg Vlaanderen miljoenen pakjesleveringen te verwerken. Bol.com alleen al leverde tussen november en midden december 5,5 miljoen pakjes. Het bedrijf levert op hoogdagen tot wel honderdduizend pakjes per dag in Vlaanderen. Dat is een stijging van 60 procent ten opzichte van vorig jaar. Het is maar de vraag hoeveel pakjes er tijdens de feestdagen in totaal werden verstuurd. Ik spreek nog niet over die gratis retourzendingen die zullen volgen.

Een schatting van de Universiteit Antwerpen ging vorig jaar uit van gemiddeld 150.000 pakjes per dag in België. Daar kwam nog een maatschappelijke kost bij van 45.000 euro per dag door files, verkeersongevallen, luchtvervuiling, geluidsoverlast en klimaatverandering. Dan spreek ik nog niet over de economische kost, met name de geldstroom naar het buitenland en de oneerlijke concurrentie voor onze lokale handelaars. Een jaar later moeten de onderzoekers hun schatting drastisch bijsturen: een gemiddelde van 400.000 pakjes per dag lijkt hun nu realistischer. De maatschappelijke kostprijs loopt zo dus op van 45.000 euro naar 120.000 euro per dag.

De Federale Overheidsdienst (FOD) Mobiliteit zag het aantal kilometers die worden afgelegd door bestelwagens in 2017 met 3,6 procent toenemen ten

aanzien van 2016. Het is gebleken dat 2018 hier ook weer alle records zal breken.

Dit is een onhoudbare situatie. Dat blijkt niet alleen uit de objectieve cijfers. Ook transportbedrijven kunnen de druk van gratis leveringen en retourzendingen niet meer aan. Ik geef een voorbeeld. Zalando, dat groot werd door gratis aan huis te leveren en ook weer op te halen, stapt af van dit concept. De beurswaarden van e-commercegiganten dalen, ze maken verlies en hun werknemers staken tegen de mensonterende arbeidsomstandigheden.

In een eerdere vraag om uitleg vroeg ik u naar uw mening over de Franse e-commerce-taks. Die taks heft, afhankelijk van het aantal kilometers dat het pakketje moet afleggen, een tarief van 1 tot 2 procent op de waarde van het pakketje. Kleine zelfstandigen en kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's) worden hier ontzien. Zo wil het land duurzame leveringen aansporen. U stond weigerachtig tegenover dit voorstel, maar vindt u niet dat deze heffing wenselijk en zelfs broodnodig is, gezien de frappante cijfers over het aantal pakjes in Vlaanderen en de maatschappelijke kost daarvan? Ziet u enige vorm van een groene taxshift als oplossing voor de schadelijke gevolgen voor onze luchtkwaliteit?

Ik weet dat deze problematiek verspreid zit over verschillende domeinen en niveaus. Toch is er een krachtig signaal nodig. De impact op onze luchtkwaliteit, mobiliteit en lokale economie is immers heel groot. Welke acties plant u en welke collega's zult u hierover contacteren?

Nog in een eerdere vraag om uitleg haalde ik in deze commissie de Nederlandse tool 'Bewust Bezorgd' aan, die vanuit de sector is georganiseerd. Die tool wil consumenten online sensibiliseren en ook informeren over de ecologische voetafdruk van hun aan huis geleverde pakje. Ondanks de inspanningen om ook de Belgische en Vlaamse sector hierover aan te moedigen, blijven antwoorden en initiatieven uit. Vindt u het nodig om de sector hierover aan te spreken?

Ik dank u voor uw antwoorden.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Collega Remen, ik zal natuurlijk een aantal zaken moeten herhalen, want op 3 juli hebben we hierover ook van gedachten gewisseld in deze commissie.

De Vlaamse Regering heeft uiteraard aandacht voor de evolutie van onze mobiliteit en pakjesleveringen. Die hebben een impact op de luchtkwaliteit en het klimaat. Daarom hebben we het ook opgenomen in het Vlaams Klimaatbeleidsplan. Als we meer rekening willen houden met de vervuilende componenten en ook de toename van het aantal kilometers, moeten we naar die slimme kilometerheffing gaan voor personenwagens en lichte bestelwagens. Vlaams minister bevoegd voor Mobiliteit Weyts heeft ook gezegd dat hij aan de invoering daarvan werkt.

We moeten er wel voor zorgen dat er geen verschuiving komt, zoals we met de kilometerheffing voor vrachtwagens gezien hebben. Daar zendt men meerdere kleinere vracht- of bestelwagens op de baan in plaats van een grote vrachtwagen. Je kunt dus ook een averechts effect hebben. De slimme kilometerheffing moet dus goed uitgewerkt worden.

Zoals u daarnet zei, zit deze problematiek verspreid over verschillende beleidsdomeinen. Mobiliteit ligt bij minister Weyts. Hij heeft het Vlaams beleidskader rond duurzame stedelijke logistiek uitgewerkt. Zijn departement zorgt voor coördinatie rond het thema stedelijke logistiek. E-commerce is daar een belangrijke

stroom binnen. Een van de maatregelen opgenomen in dit beleidskader is de organisatie van een projectoproep vanuit 'Clean Power for Transport' (CPT). In 2018 werd zo'n projectoproep georganiseerd rond het gebruik van zero-emissievoertuigen voor stedelijke logistiek. In die projectoproep zitten de projecten 'Pilot schone en stille bevoorrading stedelijke horeca' en 'DHL goes green in Flanders'. Voor verdere informatie kunt u terecht bij minister Weyts, die u wel bekend is, collega. Hij heeft dat allemaal uitgewerkt.

Ons departement werkt daarnaast aan een Green Deal Duurzame Stedelijke Logistiek en wil daar zoveel mogelijk partners bij betrekken. Tot midden januari kan men zich engageren om dit mee te ondertekenen. De bedoeling is om efficiënt en emissievrij beleveren van steden te organiseren. Dit kan door acties die voertuigkilometers vermijden of verschuiven naar een milieuvriendelijker transportmiddel of zero-emissievoertuigen. De betrokken entiteiten zijn het Departement Omgeving, het Departement Mobiliteit en Openbare Werken en het Vlaams Instituut voor de Logistiek. Lokale besturen zijn daar ook bij betrokken.

Eind 2017 verscheen ook het rapport 'Het potentieel van lichte elektrische voertuigen in Vlaanderen' van de Katholieke Universiteit Leuven, waarin de sector in kaart gebracht werd. Daarin werden ook aanbevelingen geformuleerd om het potentieel meer te ontsluiten. De verdere uitwerking in het beleid van deze aanbevelingen maakt onderdeel uit van het Vlaamse Klimaatbeleidsplan om de uitstoot van de transportsector te doen dalen.

Ik sta uiteraard nog altijd positief ten opzichte van het initiatief 'Bewust Bezorgd' uit Nederland. Dat enkele spelers hier ook positief tegenover staan, is een goede zaak. Om de kans op succes zo groot mogelijk te maken, vind ik het belangrijk dat de sector er ook achter staat. Ik wil daar gerust verder aan meewerken, maar eigenlijk is de Green Deal ook een dergelijk initiatief dat gegroeid is.

Collega, de partners die op dit moment al betrokken zijn bij de Green Deal Duurzame Stedelijke Logistiek, zijn The Shift, de Koning Boudewijnstichting, het Departement Omgeving, het Departement Mobiliteit en Openbare Werken, de VVSG, VIL en MOBI-VUB. Ik denk dat dat al een heel pak interessante partners zijn, maar er kunnen er nog bij komen.

De voorzitter: Mevrouw Remen heeft het woord.

Grete Remen (N-VA): Dank u voor uw antwoord, minister. Ik probeer ook positief te blijven. Er zijn zeker en vast een aantal goede maatregelen. Het gaat om een heel breed debat, zoals u zelf ook aangeeft: mobiliteit is erbij betrokken, economie, de luchtkwaliteit ... We moeten ergens starten. Klimaat is een thema dat geen partijgrenzen mag kennen, vind ik. Studenten spijbelen nu voor een beter klimaat, voor een betere lucht. Ze kaarten ook aan dat we het land zijn met de meeste regeltjes op het vlak van klimaat, maar dat we in Europa onderaan bengelen. Er moeten maatregelen komen, zeggen de jongeren zelf, die gerust iets mogen kosten. Dat zeggen ze zelf: het luxeleventje dat we nu kennen, is onhoudbaar. Ik weet het: soms moeten we als beleidsmakers onpopulaire voorstellen formuleren op korte termijn, want we horen niet graag 'taksen' in een kortetermijnvisie. Ik vind het positief dat de jongeren daarmee bezig zijn. Ze worden ook uitgenodigd door de Vlaamse Regering. Ik hoop dat u samen met uw collega's deze problematiek ernstig neemt, die oproep ernstig neemt en ook oplossingen durft voor te stellen. De jongeren moeten ook beseffen welke impact dat online shoppen, leveren en retourneren van pakjes heeft op ons klimaat.

Minister, ik wil nog eventjes iets aanhalen. U gaf in november aan een voorstander te zijn van een luchtvaarttaks. U wilt dit op Europees niveau, zodat reizigers niet uitwijken naar buitenlandse luchthavens, mocht België een dergelijke taks invoeren. Duitsland, Frankrijk, Groot-Brittannië, Zweden, Noorwegen en

Nederland hebben al een dergelijke vliegtaks of zullen die invoeren. Ze deinzen er niet voor terug om een lans te breken en op de barricade te staan voor groene taken om ons leefmilieu, onze leefomgeving, te beschermen. Zij doen dat ook zonder Europa.

Het is natuurlijk ook weer een breed debat. Het is een sector die ook overgesubsidieerd wordt en die talrijke belastingvoordelen geniet. Dat is nu niet de discussie die we hier moeten voeren. U zegt het zelf: het is te goedkoop om te vliegen en we betalen niet mee aan de milieuschade die wij veroorzaken. Ik vind dat u gelijk hebt. U hebt mijn steun in dezen. Wel, ik vind het dus ook te goedkoop om pakjes aan huis te leveren. Vaak is het zelfs gratis. We betalen hier ook niet mee voor de milieuschade die we zelf veroorzaken of die veroorzaakt wordt. Waarom pleiten we dan niet voor een aanpak van dit probleem op Europees niveau? Waarom durft u vanuit Vlaanderen dan ook geen lans breken voor een Belgische taks op vervuillende pakjesleveringen? Het Franse voorbeeld kunnen we hier handig aanhalen. Het is maar even gluren bij de burens. Ze hebben dit al uitgewerkt, omdat – en ik heb eigenlijk geen antwoord gekregen op mijn vraag – de sector maar blijft aanmodderen en weinig initiatief neemt, is mijn aanvoelen en ook mijn kennis daarvan. Sommige bedrijven lijken zelfs liever verlies te maken dan hun businessmodel duurzamer te maken. Ik vind dat het de taak is van ons, van de overheid, om de samenleving te beschermen, ook al moeten we in eerste instantie, in een eerste fase, dan toch wel onpopulaire maatregelen nemen. Ik had nu nog graag uw mening hierover gehoord.

De voorzitter: De heer Ceyssens heeft het woord.

Lode Ceyssens (CD&V): Ik weet eigenlijk niet of ik me moet richten tot mevrouw Remen of tot de voorzitter van de commissie. Ik vind eigenlijk dat we hier een debat aan het voeren zijn dat hier eigenlijk niet thuishoort, collega Remen, in die zin dat de e-commerce op zich natuurlijk niet vervuillend is, maar wel de mobiliteit daarrond. Ik lees in het advies van de MORA over de lage-emissiezones duidelijk dat dit zou moeten passen binnen een breed mobiliteitsbeleid op lange termijn. Ik denk dat we daar eens werk van moeten maken. We zijn bijna aan het einde van deze legislatuur. Ik hoop dat het er nog komt, ons mobiliteitsplan waarop we al een hele legislatuur zitten te wachten. Daarvan zou dit natuurlijk een onderdeel moeten zijn. Want ik denk dat we onszelf ook niks moeten wijsmaken: de e-commerce zal in de toekomst alleen maar toenemen. Maar het gaat natuurlijk over de mobiliteitsafhandeling van die e-commerce. Wat mij betreft is die vervuillend en moeten we daar iets aan doen. Maar die is nog veel meer dan dat, u hebt het zelf ook aangevoeld: die veroorzaakt mee onze files, wat op zich natuurlijk ook weer vervuillend is. Die veroorzaakt meer verkeersonveiligheid, want het zijn dikwijls bestelwagens die dan ook nog aan vrij hoge snelheden over lokale wegen scheuren. Dit is dus een mobiliteitsprobleem an sich. Ik vind dat dat perfect zou moeten passen binnen ons mobiliteitsplan, waarop we al een heel tijdje wachten. Daar zou ik dat probleem graag met u samen onder de aandacht brengen, mevrouw Remen.

De voorzitter: Collega, het staat u uiteraard vrij om minister Weyts te bevragen over het vervoersplan, waarin een luik hierover vervat zit. Vandaag werd de vraag gesteld aan collega Schauvliege, die trouwens de link duidelijk onderstreept heeft. Het staat u dus vrij om uw vraag ook te stellen aan minister Weyts.

Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Ik denk dat het belangrijk is om dat in een ruimer kader te zien. Je kunt een specifieke sector aanpakken, maar het probleem kan zich uiteraard ook verplaatsen. Ik ben een sterke believer van die Green Deals,

zoals we er ook een hadden rond gedeelde mobiliteit. Ik verwacht daar dus wel veel van. Een aantal voorstellen die u doet, collega Remen, lijken me wel in strijd met wat we hebben afgesproken in het regeerakkoord. We hebben in het regeerakkoord heel uitdrukkelijk afgesproken dat we no gold-plating zouden toepassen. Hier nu pleiten om dat niet te doen, lijkt me gevaarlijk. Het lijkt me een risico. Argumenten die ik hoor van uw fractie tegen het statiegeld, hoor ik hier op dit vlak pro gebruiken om te zeggen dat we een koploper moeten zijn. Ik zou daar toch voorzichtig mee zijn. Ik vind dus wel dat we het moeten aanpakken, maar laten we toch een beetje consequent zijn en zorgen dat we de afspraken die we hebben gemaakt in het regeerakkoord ook toepassen.

Een heel concreet voorbeeld: we kunnen hier 'op een eiland' een aantal zaken beslissen rond die e-commerce. Ik woon zelf op 5 kilometer van Nederland. Ik denk dus dat we daar een globale oplossing moeten hebben om die problematiek ook effectief aan te pakken.

De voorzitter: Mevrouw Remen heeft het woord.

Grete Remen (N-VA): Ik wil aan collega Ceyssens nog zeggen dat het een en-verhaal is. Ik ben ook sportief genoeg om te zeggen dat het hier gaat om luchtkwaliteit. Natuurlijk is het ook een issue van mobiliteit. Iedereen moet hier dus zijn verantwoordelijkheid dragen.

Ik ben een beetje teleurgesteld, minister, omdat u niet echt antwoordt op mijn vraag, die ik u al een paar keer gesteld heb. Hoe staat u tegenover het Franse voorstel – nu ook weer, gezien de hoogdringendheid van de oproep voor een beter klimaat? Misschien moet ik nogmaals in herhaling vallen en de vraag nogmaals stellen in een volgende commissievergadering.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ingrid Pira aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het innemen van steeds meer open ruimte – 469 (2018-2019)

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de 'betongolf' in Vlaanderen – 490 (2018-2019)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: Mevrouw Pira heeft het woord.

Ingrid Pira (Groen): Minister, uit berekeningen van onderzoekers van de UGent, de UAntwerpen en het studiebureau Omgeving op basis van gegevens van Statbel, de federale statistische dienst, die bekend werden gemaakt op kerstavond, 24 december, blijkt dat in 2017 het gemiddelde bijkomende ruimtebeslag sterk is toegenomen, namelijk naar 7,33 hectare per dag. In 2015 bedroeg dit nog 5,19 hectare en in 2013 – het jaar waaruit de cijfers gehanteerd in de Strategische Visie van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV) stammen – iets meer dan 6 hectare per dag. De cijfers waren dus een beetje gedaald, en vanaf het moment dat u de betonstop aankondigt, stijgen ze opnieuw.

Minister, deze opmerkelijke toename is verontrustend, gezien de doelstelling van maximaal gemiddeld 3 hectare bijkomend dagelijks ruimtebeslag tegen 2025, opgenomen in het witboek Ruimte Vlaanderen. De geplande terugloop in deze documenten stelt immers voorop dat het gemiddelde bijkomende ruimtebeslag in

2017 nog maar iets meer dan 5 hectare per dag zou mogen bedragen. Vandaag zitten we aan 7 hectare per dag, dus zowat 2 hectare per dag boven de planning. Dit zorgt ervoor dat de evolutie van het aantal hectare ingenomen open ruimte per dag zich in de tegenovergestelde richting beweegt van de vooropgestelde planning en dat het dus steeds onwaarschijnlijker wordt dat de doelstelling van 2025 gehaald wordt. De onderzoekers stellen ook dat de toename van het aantal hectaren ingenomen open ruimte per dag veroorzaakt is door het aankondigingsbeleid, dat nooit door bindende maatregelen verankerd is en dat door steeds soepeler vergunningen in de praktijk juist het omgekeerde van het beoogde effect bereikt.

Hoe verklaart u de sterke toename van het gemiddelde bijkomende ruimtebeslag in 2017?

Sinds het midden van de jaren negentig nam het tempo van het bijkomend ruimtebeslag stelselmatig af – het was toen 12 hectare – om vanaf de eeuwwisseling langzaam te dalen van 7 hectare per dag naar 5,19 hectare per dag in 2015. Deelt u de analyse dat de aankondigingen van de Vlaamse Regering, in combinatie met een gebrek aan bindende maatregelen in de praktijk en een soepeler vergunningsbeleid, de meest waarschijnlijke oorzaken zijn voor de sinds de vroege jaren negentig niet meer geziene toename van het gemiddeld dagelijks bijkomend ruimtebeslag die we in 2017 hebben meegemaakt?

Was u zich ten tijde van de bespreking van uw laatste beleidsbrief Omgeving al bewust van de stijging die nu bekend wordt?

Hoe evalueert u uw beleid Ruimtelijke Ordening in het licht van deze cijfers?

Bent u van mening dat een wijziging van uw beleid zich opdringt, bijvoorbeeld door het nemen van bewarende maatregelen?

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Mevrouw Pira heeft de aanleiding van de vraag vrij duidelijk geschetst. In 2015 werd er gemiddeld 5 hectare open ruimte per dag ingepalmd. Intussen zijn we een aantal jaren verder. Als we twee jaar later op het niveau van het vergelijkingspunt kijken, dan bedraagt het ruimtebeslag in 2017 7,33 hectare per dag. Volgens de studie is dat bijna 2 hectare per dag meer. Dit ondanks onze ambitie die we toch kamerbreed hebben uitgesproken, inclusief door onze huidige minister van Energie toen ze nog parlements lid was.

Minister Peeters is ongetwijfeld ook zeer militant pro onze bouwshift is en ik heb veel vertrouwen dat ze dat zal meenemen in de Vlaamse Regering. Ik heb in De Zevende Dag ook gezien hoe ze op een zeer overtuigende manier de schoolkinderen over het klimaat toespreekt. Dat sterkt mijn vertrouwen en maakt mij alleszins tevreden.

Nu mijn vragen aan u, minister.

Zijn de cijfers eigenlijk in overeenstemming met de cijfers waarover u beschikt? Ik vermoed dat u ook laat monitoren hoe het ruimtebeslag evolueert.

Welke maatregelen, los van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BVR) of onze bouwshift, zijn er vandaag al om dat ruimtebeslag te milderen? Indien die er zijn, wat is dan de impact van die maatregelen?

Op welke manier ondersteunt u de lokale besturen om in te zetten op verdichting? We hebben een aantal nieuwe schepenen van Ruimtelijke Ordening, zoals de heer Vandaele die in De Haan opnieuw op dit beleidsniveau aan de slag gaat. *(Opmerkingen van Wilfried Vandaele)*

Ik zat inderdaad nog in de luiers toen u uw eerste bouwvergunning voor mijn crèche uitschreef. Helaas is die er nooit gekomen. *(Opmerkingen van Wilfried Vandaele)*

En ik wel, inderdaad. *(Gelach)*

Welk tijdspad ziet u voor de verdere uitwerking van onze bouwshift? Gelet op de nieuwe frisse wind en ondersteuning die er op dat vlak in de Vlaamse Regering is gekomen, heb ik daar veel vertrouwen in.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Ik wil het eerst even over de kern van de zaak hebben. Ik wil toch nog eens herhalen dat we effectief hebben beslist om tegen 2040 naar 0 hectare ruimte-inname te gaan. Dat werd ook bevestigd in de strategische visie van het BRV.

We hebben in de Vlaamse Regering ook heel expliciet afgesproken om dat geleidelijk te doen, eerst naar 3 hectare in 2025 en dan naar 0 hectare in 2040. Waarom doen we dat geleidelijk? Omdat we respect willen hebben voor het eigendomsrecht van mensen. Wie een perceel grond heeft in een bestemming waar bouwen is toegelaten, moet daar ook kunnen bouwen of moet daarvoor correct vergoed worden als men oordeelt dat de grond niet goed gelegen is, omdat het een beschermd bos is, een overstromingsgebied, een slecht gelegen woonreservegebied, enzovoort.

Daarom willen we eerst werk maken van het aspect van de correcte vergoeding en dat zal binnenkort hopelijk in het Vlaams Parlement worden behandeld.

Het is dus helemaal niet zo dat er een onmiddellijke effectieve betonstop of bouwstop of hoe men het ook moge noemen, is afgesproken. Dat beweren is niet correct. Het klopt dat u in de cijfers niet zult zien dat er van vandaag op morgen een bouwstop is. Dat willen we ook niet.

Ik begrijp, en mevrouw Pira heeft dat al een paar keer gezegd, dat Groen dat wel wil. Dat is iets waarover wij in de meerderheid hebben gezegd dat je dat op een geleidelijke en redelijke manier moet doen.

Laat ons dan eens de officiële cijfers van Statbel analyseren.

Ieder teljaar, dus ook het laatste teljaar 2017, gaat over de toestand op 1 januari van dat jaar. Met andere woorden: het cijfer voor 2017 geeft de evolutie in het voorgaande jaar 2016 weer.

Voordat we het cijfer van een bepaald jaar analyseren, lijkt het mij ook nuttig om even stil te staan bij de evolutie van het dagelijks ruimtebeslag over de laatste jaren.

Als we de laatste achttien teljaren – dus vanaf 1999 – bekijken, dan valt op dat het bijkomend ruimtebeslag per dag sinds 2001 relatief stabiel is gebleven, rond 6 hectare per dag. Er zijn uitschieters naar 8 hectare of 5 hectare per dag, maar het blijft gemiddeld 6 hectare per dag.

Het is dus meer dan voorbarig te beweren dat de recente stijging een begin is van een periode van stijging, of een reactie op iets. Het kan evengoed zijn dat het cijfer van 2014 met 5,1 hectare een uitzonderlijk lage uitschieter was.

Het is niet eenvoudig om een verklaring te geven voor de evolutie van het gemiddeld dagelijks bijkomend ruimtebeslag. Wetenschappers zijn het alvast oneens om voor één welbepaald jaar een eenduidige verklaring te geven.

Als het gaat over evoluties in ruimtebeslag over verschillende jaren leert wetenschappelijk onderzoek dat deze niet te verklaren zijn aan de hand van de demografie, maar wel aan de hand van de verkoop van onroerende goederen, de evolutie van het aantal verkochte bouwgronden en de gemiddelde oppervlakte van deze bouwgronden, de gemiddelde grondprijs van de verkochte bouwgronden, de verschuiving van nieuwbouw naar de aanschaf en renovatie van bestaande gebouwen, de bouw van minder zeer grote gebouwen met slechts één bouwlaag.

De schrijvers van het opiniestuk stellen dat 'de toename van het ruimtebeslag goeddeels veroorzaakt is door aankondigingsbeleid, dat nooit door bindende maatregelen is verankerd, en dat door steeds soepeler vergunningen in de praktijk juist het omgekeerde van het beoogde effect bereikt wordt'. Ik heb dit twee keer moeten lezen, want ik dacht dat het een quote van u was, mevrouw Pira.

Noch mijn administratie noch ikzelf hebben aanwijzingen of gegevens die deze bewering staven. De zogenaamde betonstop is een eerste maal verankerd geweest in het witboek voor het BRV op 30 november 2016. Het lijkt onvoorstelbaar dat het cijfer dat de toestand in 2016 weergeeft al een directe reactie zou weergeven op het beleid dat op 30 november 2016 is beslist. Dat lijkt me heel eigenaardig. De cijfers die in het opiniestuk worden aangehaald, gaan over 2016, mevrouw Pira.

Het lijkt ook weinig waarschijnlijk dat particuliere grondeigenaars hun bouwplannen zouden versnellen vanwege de aankondiging van de zogenaamde bouwstop of betonstop. Particulieren bouwen immers wanneer het moment rijp is, bijvoorbeeld door familiale of financiële omstandigheden.

Dan rest de mogelijkheid dat ontwikkelaars met grote grondvoorraden een versnelling zouden inzetten. Ook deze verklaring is onwaarschijnlijk omdat het voor ontwikkelaars het risico inhoudt dat ze dan een overaanbod creëren. Als er in de betreffende periode werkelijk een overaanbod gecreëerd zou zijn, dan zouden we dat inmiddels ook weten.

Misschien gaat men er te makkelijk van uit dat het bijkomend ruimtebeslag over het versneld indienen van vergunningsaanvragen gaat. In het ruimterapport 2018 kan de evolutie van het aantal vergunningsaanvragen worden afgelezen. Zowel stedenbouwkundige als verkavelingsvergunningen kennen een stabiliserend tot dalend verloop. Alleen een grondige analyse van het bijkomend ruimtebeslag zou kunnen aangeven welk soort ruimtebeslag juist gestegen is.

Is dit bijkomend ruimtebeslag ten gevolge van wonen, werken, recreatie, infrastructuur, tuinen of parken?

Er zijn met andere woorden, volgens mijn diensten en volgens mezelf, geen tastbare aanwijzingen dat de toename van het dagelijks ruimtebeslag een reactie zou zijn van bouwers of vastgoedspelers op aankondigingen.

Collega's, ik ben het met u eens dat er geen vertraging mag worden opgelopen in de uitrol van de beleidsinitiatieven. We zijn er trouwens nooit van uitgegaan dat het dagelijks ruimtebeslag vanzelf zou dalen. Integendeel, de voorstellen blijven uitgaan van een actief ingrijpen om dat dagelijks ruimtebeslag te doen dalen.

Welke beleidsinitiatieven zijn dat? Het gaat om het decreet op de woonreservegebieden, de bescherming van de waardevolle bossen en de watergevoelige openruimtegebieden en de subsidies ten belope van 5 miljoen euro voor effectieve ontharding op het terrein. Die zijn allemaal toegekend en zijn een groot succes. De optimalisering van het besluit voor de leegstaande en verwaarloosde bedrijfspanden zal ontharding stimuleren en zorgen voor hergebruik. De

codexwijziging stimuleert de verhoging van het ruimtelijk rendement. In de beleidsbrief heb ik twee programma's opgenomen waarvan ook een sterk beleids-effect mag worden verwacht. Er is ook een actieprogramma om de strategische visie uit te voeren op het terrein, dit zowel met een pakket concrete acties, als een transversaal actiepakket. Anderzijds lanceren we een programma ruimtelijke transformatie, met verdichting en ontharding. We hebben ook nieuwe instrumenten ontwikkeld, zoals convenant-contractbenadering en verhandelbare ontwikkelingsrechten.

Die decreten en beslissingen liggen allemaal bij de Raad van State voor advies. Het probleem is dat de Raad van State grote vertragingen heeft bij het adviseren. Wij hopen dus dat dat er snel zal zijn.

We kunnen dus besluiten dat we effectief gaan naar een beperking van de bijkomende inname van open ruimte en dat daartoe alle middelen voorhanden zijn of binnenkort voorhanden zullen zijn. De cijfers zullen ons in de toekomst zeker gelijk geven. Maar ik denk dat de cijfers vooral bewijzen dat de beslissing die we genomen hebben om naar een afbouw te gaan, een juiste beslissing was.

De voorzitter: Mevrouw Pira heeft het woord.

Ingrid Pira (Groen): Minister, ik begrijp dat u zenuwachtig wordt als zulke cijfers gepubliceerd worden, en zeker als een aantal gerenommeerde professoren of experts daar een opiniestuk over schrijven. Maar dat wil nog niet zeggen dat u mij woorden in de mond moet leggen die ik nooit uitgesproken heb. Wij hebben nooit voor een bouwstop gepleit, en wij hebben ons ingeschreven in de geleidelijke vermindering van het aantal hectare openruimteverlies per dag, van 6 hectare nu, naar 3 hectare in 2025, tot 0 hectare in 2040. Ik weet dat u mij telkens dezelfde woorden in de mond legt, maar dat is dan voor uw rekening.

Mag ik u er trouwens op wijzen dat al in 2012 door uw voorganger Philippe Muyters gezegd werd: 'Laat ons toch voorlopig al de woonuitbreidingsgebieden die niet geschikt zijn voor bebouwing, vrijwaren van bebouwing.' Niet herbestemmen, maar vrijwaren van bebouwing, een bewarende maatregel dus. Dat is ook alles wat wij vragen, omdat het nogal logisch is dat als je iets afkondigt, mensen die het willen, nog snel snel gaan bouwen. U hebt dat altijd ontkend. Nu komen er cijfers die wijzen op zo'n betonversnelling.

Over monitoring zou ik het volgende willen vragen, minister. De Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) maakte in 2013 een nulmeting rond ruimtebeslag. Dat cijfer van 6 hectare hebt u gebruikt in het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen, in het witboek dan toch. Zal er een update van deze indicator beschikbaar worden gesteld, en wanneer? Het beleid waarop u zich baseert, moet toch gemonitord worden. Het gaat niet op om dat af te stemmen op een indicator van 2013.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Minister, het is goed dat u het hele verhaal in een breder perspectief plaatst, dat nuanceert het onderzoek toch wel voor een stuk. Maar het neemt niet weg dat we in een negatieve spiraal zitten. Gemiddeld 6 hectare per dag is nog altijd veel, te veel, daar zijn we het allemaal over eens.

We zijn het er ook over eens dat er een aantal initiatieven zijn genomen deze legislatuur. Het zijn initiatieven die goed bedoeld zijn: het verhaal over de woonuitbreidingsgebieden, watergevoelige gebieden, de onthardingssubsidies – al vragen wij ons soms wel af waar de decretale onderbouwing daarvan zit, zoals collega Vandaele ook al aangehaald heeft – het besluit voor leegstaande en

verwaarloosde panden, de codexwijziging die ruimtelijk rendement stimuleert. U hebt ze opgesomd. Dat zijn inderdaad allemaal goede zaken.

Zoals u zelf aangeeft, zitten die nu helaas bij de Raad van State voor advies. Dat is eigenlijk een beetje vergelijkbaar met het ruimtebeslag: elke dag komt daar ook voor 6 hectare aan decreten en dossiers toe, die dan in de wachtrij zitten. Ik hoop dat dat snel beklonken zal worden en dat we dat eindelijk in realiteit kunnen brengen. Sinds 2014 heb ik het voorrecht om in dit huis zinnige maar ook onzinnige zaken met u allen te delen. Ik doe dat net omwille van onder meer dit verhaal. Maar het blijft toch onvoorstelbaar lang duren – we zijn nu vijf jaar verder – dat we op belangrijke spijkers kloppen. Er is effectief veel werk geleverd, maar het is tijd om nu ook effectief te gaan opleveren, om het in bouwtermen te blijven stellen.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp-a): Minister, ik heb dat stuk ook gelezen. Ik moet zeggen dat ik er natuurlijk niet echt verwonderd over was. Wat u nu als antwoord geeft, is een beetje een bevestiging. We hebben inderdaad allemaal samen afgesproken – en ook mijn partij was het daarmee eens – dat we naar een geleidelijke afbouw, een geleidelijke stop zouden gaan. Het enige dat we vandaag kunnen vaststellen, is dat we op dit moment eerder geconfronteerd zijn met een geleidelijke versnelling dan met een geleidelijke afbouw – en we kunnen discussiëren over de precieze cijfers. Het resultaat van al wat er sinds de aankondiging gedaan is, of je het nu aankondigingsbeleid of iets anders noemt, slaat met andere woorden eigenlijk op niet veel. We zijn geen stap verder, integendeel. Je kunt het misschien proberen te verkopen als ‘reculer pour mieux sauter’, maar in elk geval hebben we eerder een stap achteruit gezet dan vooruit. Eerlijk gezegd verwondert dat mij ook helemaal niet, want al wat we hier uiteindelijk als decreetgevend werk gedaan hebben in de voorbije jaren, ook in het voorbije jaar, heeft eerder geleid tot het verruimen en versoepelen van bouwmogelijkheden, en mogelijkheden om grond in te nemen. Ik herinner mij een reeks discussies in het kader van de codex, waar we erop gewezen hebben dat dit eerder een aantal mogelijkheden verbreedt dan versmalt, en de instrumenten die zouden moeten dienen om ervoor te zorgen dat er geleidelijk aan, systematisch en op een beredeneerde manier grond uit de markt wordt genomen of wordt gevrijwaard van bouwen, zijn er niet of worden op dit moment bij mijn weten in elk geval nergens gebruikt.

Aan de fundamentele problemen van bijvoorbeeld de koppeling tussen het innemen van alsmear meer grond en de financieringsmogelijkheden van voornamelijk landelijke gemeenten, is bij mijn weten ook niets gedaan. Ruimtelijke versnippering is eigenlijk nog altijd het fundamentele businessmodel van alle Vlaamse gemeentebesturen, en daar is nog niets aan veranderd. Ik heb ook nog niet begrepen dat men van plan is om dat te veranderen.

Als dat Instrumentendecreet niet zeer snel komt, met zeer snelle, duidelijke financiële engagementen, of dat nu naar de eigenaars is of naar de gemeentebesturen, en met duidelijke decreetgevende mogelijkheden om echt grond uit die bouwbestemmingen te halen, zal dit alleen maar een verdere versnelling zijn. Daar ben ik inderdaad heel erg van overtuigd.

De voorzitter: De heer Ceyssens heeft het woord.

Lode Ceyssens (CD&V): Collega's, ik vind het een beetje gemakkelijk om aan de eerste minister die eindelijk echt werk maakt van die ruimte-innamestop en die naar realistische targets streeft, te zeggen dat het allemaal sneller moet en dat het allemaal sneller zou kunnen gaan. Ik moet de verslagen er nog eens op nalezen, want ik begin hier te twijfelen over wat ik in het verleden gehoord heb. Ik hoor hier nu ineens zeggen 'wij hebben ons ingeschreven in die geleidelijke

afbouw'. Ik denk toch dat er bepaalde personen zijn die op een gegeven moment 'onmiddellijk' gezegd hebben. Ik heb dat toen zelf nog in een debat vergeleken met een sneltrein die je ineens van 230 kilometer per uur naar nul brengt, dan gebeuren er ongelukken. Je gaat inderdaad overkop, mijnheer Caron.

Ondertussen moet Vlaanderen zich verder kunnen ontwikkelen inzake wonen, werken, ontspannen en dergelijke meer, en wat ons betreft, is een goed Instrumentendecreet daarvoor altijd een uitgangspositie geweest. Dat ligt momenteel bij de Raad van State, wij vinden het jammer dat dit vandaag op zich laat wachten. De fundamenteën zijn echter gelegd en ik vind het dan ook een beetje goedkoop om de eerste minister die daar werk van maakt, vanop de zijlijn te verwijten dat het sneller moet. Dan vraag ik me af waarom daar tijdens de vorige legislatuur nooit initiatieven voor zijn genomen.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mevrouw Pira, mijnheer Ronse, ik wil nog eens herhalen dat het gaat over cijfers van voor het BRV.

Wij hebben vanuit de Vlaamse Regering, goedgekeurd door het Vlaams Parlement, inderdaad een aantal voorschriften uit de codex aangepast. We kunnen die langs twee kanten bekijken. Volgens de oppositie gaat het vooral over een versoepeling. Welnu, wij hebben heel bewust een aantal zaken versoepeld om ervoor te zorgen dat we meer ruimtelijk rendement hebben en kunnen verdichten. Vroeger was het niet mogelijk om van een eengezinswoning in een verkaveling een tweegezinswoning van te maken, wij hebben ervoor gezorgd dat dit wel kan. Men kan daar nu ook een zorgwoning van maken. Dat is inderdaad een versoepeling, maar het is precies de bedoeling om op die manier instrumenten aan te reiken die de verdichting mogelijk maken.

Mevrouw Pira, u zegt nu dat u nooit hebt gezegd dat, van vandaag op morgen, als die woonuitbreidingsgebieden moeten worden geschrapt, die gronden kunnen blijven liggen maar dat er niet op gebouwd mag worden. Welnu, dat is uw verantwoordelijkheid compleet ontlopen. Dan zegt u tegen de mensen die een eigendom hebben dat ze er niet op mogen bouwen maar dat de overheid haar verantwoordelijkheid niet neemt en de grond gewoon laat liggen. De overheid gaat de mensen een beetje pesten: ze gaat hen niet onteigenen en geeft hun ook geen planschade, maar de mensen mogen niet op hun grond bouwen. Dat willen wij niet vanuit de meerderheid, wij willen onze verantwoordelijkheid nemen en planschade geven aan de mensen op plaatsen waar niet mag worden gebouwd. Dat is een totaal andere visie, en ik vind het heel interessant om die te horen, maar ik pas daarvoor. Als dat het beleid is waar we naartoe gaan, dan is dat zeker niet de goede weg. Laten we onze verantwoordelijkheid nemen. We hebben ervoor gezorgd dat de planschade honderd procent bedraagt en dat op die manier het eigendomsrecht wordt gerespecteerd.

Wat de monitoring betreft, heb ik al verwezen naar het Ruimterapport. Interessant is ook dat in het kader van het BRV de monitoring op een andere manier zal verlopen. Vroeger gebeurde een monitoring vooral op basis van de inkleuring op een plan. In de toekomst zal veel meer worden gemonitord wat er effectief op het terrein gebeurt. Het is niet omdat het over een industrieterrein gaat dat er ook een fabriek op staat. Het kan evengoed gaan over een braakliggend terrein dat tijdelijk wordt gepacht door een landbouwer. Ook het omgekeerde scenario is mogelijk, waarbij een landbouwgrond voor iets anders wordt gebruikt. Het is zeer interessant om op die manier vanuit het BRV de toestand te monitoren.

Ik weet dat het lang duurt voor onder andere het Instrumentendecreet en alles wat de regering heeft beslist, naar het parlement komt. Ik hoop dat we snel een

advies krijgen van de Raad van State. Ik ben ervan overtuigd dat we daarover nog heel boeiende discussies in het parlement zullen voeren.

We hebben ook niet gewacht tot alle decreten er zijn. De 5 miljoen euro die we inzetten op het terrein voor ontharding, is daar een mooi voorbeeld van. Dat was trouwens een gigantisch succes. Heel wat steden en gemeenten zetten daar nu al op in.

Mijnheer Tobback, ik ben het met u eens dat wanneer we het BRV willen uitrollen, we ook onze verantwoordelijkheid moeten nemen over de globale financiering van steden en gemeenten. Steden en gemeenten die respect hebben voor de open ruimte en deze vrijwaren, onderhouden en respecteren, zullen daar een vergoeding voor moeten krijgen. Wanneer we willen dat het BRV goed wordt uitgevoerd, dan zal daar in een volgend regeerakkoord verantwoordelijkheid voor genomen moeten worden en zullen steden en gemeenten die respect hebben voor die open ruimte, meer financiële waardering moeten krijgen. Daarin voorziet het regeerakkoord nu niet, maar dat moet zeker wel gebeuren in een volgend regeerakkoord. Zo niet, zal het niet evident zijn om al die uitdagingen tijdig uit te rollen.

De voorzitter: Mevrouw Pira heeft het woord.

Ingrid Pira (Groen): Minister, in uw repliek richt u zich meestal persoonlijk tot mij alsof ik de grote vijand ben. Ik citeer nochtans meestal uit verslagen van de vorige regering, van N-VA-ministers die bijvoorbeeld het tijdelijk vrijwaren van bebouwing hebben voorgesteld. Ik heb het dan over minister Muyters. En verder citeer ik de heer Ronse, die zegt dat we in negatieve spiraal zitten. Ik citeer dus alleen anderen, ik maak samenvattingen.

Minister, wanneer er tegenwoordig scherp en sterk wordt geprotesteerd – dat is al een tijdje aan de gang en dat wordt het laatste jaar steeds duidelijker – dan is dat niet omdat er geen maatregelen worden genomen maar omdat het te traag gaat, omdat Vlaanderen achterophinkt, omdat Vlaanderen achteraan lijstjes terecht komt, hoe goed die maatregelen ook mogen zijn. Het gaat te traag, en dat is verontrustend. De cijfers die zijn bekendgemaakt door de proffen, zijn verontrustend. De timing – eigenlijk hadden we in 2017 aan 5 hectare moeten zitten – is verontrustend, want we zitten nu aan 7 hectare.

De eerste maatregelen die u neemt ter uitvoering van de bouwshift of de betonstop, wijzen op versoepelingen, op uithollingen. Dat staat in de verslagen van uw adviesgroepen, van de Strategische Adviesraad Ruimtelijke Ordening – Onroerend Erfgoed (SARO) en andere. Volgens een bepaald advies zouden we evolueren naar meer lintbebouwing.

De grote factor van ongerustheid, tot slot, is dat het BRV dat al zo lang in het vooruitzicht wordt gesteld, er wellicht deze legislatuur niet zal komen. Daar hebt u me onlangs geen garanties voor kunnen geven. En wat voor zin heeft het om andere maatregelen te nemen terwijl dat grotere kader er nog niet is? Minister, ik zou zeer graag willen dat u ook ongerust bent in plaats van u altijd kwaad te maken.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Nieuw is voor mij dat mevrouw Pira altijd samenvattingen maakt en daarin gespecialiseerd is, maar uiteraard heeft ze nog sterke troeven.

Minister, wat de lokale besturen betreft, waar ik nu ook zelf in zit, hebt u aan de heer Tobback duidelijk bevestigd dat Vlaanderen een aantal zaken zou compenseren ten aanzien van de lokale besturen wanneer zij effectief gaan voor

verdichting en het wegnemen van open ruimte. Ik denk dat die dialoog met de lokale besturen zeer belangrijk is, want op het niveau van nogal wat lokale besturen, ook in niet kleine steden, bestaan nog heel veel misverstanden en onduidelijkheden over de manier waarop dat zal gebeuren en de kost daarvan voor Vlaanderen en voor de lokale besturen. We moeten daar klaarheid in scheppen, vooral omdat de nieuwe planperiode op lokaal niveau van start gaat. We moeten daar mee de juiste toon zetten.

Tot slot, minister, wens ik u de volgende maanden nog immens veel succes met het uitwerken van de bouwshift – geen betonstop. Ik ben ervan overtuigd dat de nieuwe wind in de Vlaamse Regering zeker en vast een grote steun zal zijn. Er zal geen 'madam beton' de bouwshift stoppen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Wouter Vanbesien aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de toekomst van het programma voor het milieu en de klimaatactie (LIFE) en de andere maatregelen ter zake in de Europese begroting – 510 (2018-2019)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Vanbesien heeft het woord.

Wouter Vanbesien (Groen): We maken een uitstap naar het Europese niveau, omdat daar op dit moment volop de voorbereiding bezig is van het zogenaamd Europees meerjarig financieel kader, eigenlijk de meerjarenbegroting, het budget waar Europa over zal kunnen beschikken in de periode 2021-2027.

Minister, u weet dat daar drie spelers mee bezig zijn, namelijk de Europese Commissie, die een voorstel heeft gedaan, het Europees Parlement, dat al op dat voorstel heeft gereageerd, en de verschillende lidstaten, die ook gezamenlijk op het voorstel moeten reageren.

Vlaanderen is hierbij betrokken omdat het Belgisch standpunt zal moeten worden geformuleerd en onderhandeld met de andere lidstaten. U bent hier dus ook persoonlijk bij betrokken.

U bent binnen de Vlaamse Regering verantwoordelijk voor de opvolging van LIFE, het programma voor milieu- en klimaatacties. In het voorstel dat de Europese Commissie op tafel heeft gelegd, is voorzien in een bedrag van 4,8 miljard euro. Dat is veel geld, maar uiteindelijk heeft het Europees Parlement verklaard dat LIFE zo belangrijk is dat hiervoor in die periode in nog meer geld moet worden voorzien, namelijk 6,4 miljard euro. Dat is een verdubbeling ten opzichte van de vorige periode en het is een pak meer dan wat de Europese Commissie voorstelt.

De Vlaamse Regering heeft zich zeer positief over LIFE uitgesproken. Wat de effectiviteit en de efficiëntie betreft, voldoet LIFE op alle vlakken aan de verwachtingen. De zichtbaarheid en de toegevoegde waarde zijn hoog. LIFE heeft een wervend karakter ten aanzien van overheden en privépartners. Ik kan zo nog doorgaan, maar de inhoudelijke reacties op dit programma zijn zeer positief.

Minister, de vraag die ik u wil stellen, ligt voor de hand en is ook dringend. Dit is dringend omdat er volgens de timing die de Europese Commissie heeft vooropgesteld tegen de Europese top in Sibiu in mei 2019 een voorstel van de 27 lidstaten moet zijn. Steunt u het voorstel van het Europees Parlement om het voorziene bedrag tot 6,4 miljard euro op te trekken?

Mijn tweede vraag gaat veel ruimer en heeft betrekking op uw bevoegdheid voor het klimaat. Tijdens de discussie over het Europees meerjarig financieel kader is de idee geopperd tijdens die periode 50 procent van de totale uitgaven klimaatgerelateerd te maken. Op die manier moet de overgang naar een koolstofarme economie in 2050 worden gewaarborgd. Staat u hierachter? Zo neen, welk aandeel aan klimaatgerelateerde uitgaven stelt u dan wel voor?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mijnheer Vanbesien, u hebt correct geciteerd dat de Vlaamse Regering het superbelangrijk vindt dat ook in de nieuwe Europese begroting voldoende geld en impulsen naar een duurzame, koolstofarme samenleving gaan.

Het LIFE-programma is een van de speerpunten. Door de hoge kwaliteit van wat wij in Vlaanderen op het vlak van natuur doen, halen we zeer veel projecten binnen. Wij vallen altijd in de prijzen omdat we mooie en concrete projecten voorstellen.

Het is voor de Vlaamse Regering van groot belang dat dit een apart budget blijft en dat dit budget wordt verhoogd. Om het proces van klimaatverandering tegen te gaan en om de transitie naar een koolstofarme samenleving te maken, is een toename van de klimaatvriendelijke investeringen in de publieke en de private sector zeker nodig. Het meerjarig financieel kader moet hier absoluut een rol in spelen.

Op het niveau van de EU wordt gekozen voor een zogenaamde klimaatmainstreaming, waarbij klimaatacties worden geïntegreerd in andere beleidsdomeinen en in alle financieringsinstrumenten van de EU. Vlaanderen ondersteunt deze aanpak en vraagt om aan klimaatacties in plaats van 20 procent, wat in het huidige meerjarig financieel kader staat, 25 procent van budget van de EU te besteden. Dit engagement houdt ten opzichte van het huidige budget een significante stijging met 56,7 miljard euro in.

We zijn verheugd die verhoging in het voorstel van de Europese Commissie terug te vinden.

Naast de kwantitatieve doelstelling voor de financiering van klimaatacties, is ook de verbetering van de implementatie belangrijk. Zo ben ik van mening dat de methode voor de tracering van de klimaatfinanciering in het budget van de EU beter moet worden. We moeten streven naar een transparante aanpak, die bijdragen aan klimaatacties inschat en die over de verschillende programma's heen consistent is. We moeten er ook over waken dat de vooropgestelde doelstellingen ook effectief worden bereikt. Door middel van een verbeterde monitoring en rapportering moet binnen de verschillende programma's in een betere opvolging worden voorzien.

We kijken natuurlijk ook met argusogen naar wat de brexit met zich zal meebrengen. Het globaal effect op het meerjarig financieel kader is iets wat we in het oog moeten houden.

De voorzitter: De heer Vanbesien heeft het woord.

Wouter Vanbesien (Groen): Minister, ik dank u voor uw antwoord. U hebt gezegd dat 25 procent van het nieuw meerjarig financieel kader klimaatgerelateerd moet zijn. Dat is een pak minder dan 50 procent, het percentage dat in het Europees Parlement is besproken.

Ik heb echter geen antwoord gekregen op mijn andere vraag. U hebt herhaald wat ik al had gezegd, namelijk dat de Vlaamse Regering zeer positief is over

LIFE. Het is me echter nog niet duidelijk in hoeverre de Vlaamse Regering zal voorstellen om hier meer geld voor uit te trekken dan in het voorstel van de Europese Commissie.

Om u eventueel wat te inspireren, wil ik hier verwijzen naar de website van de heer Belet, die u kent en wiens partij ik niet hoeft te situeren. Hij pleit ook voor een verdubbeling van de fondsen voor klimaatactie en energie-efficiëntie. Wat de fondsen voor LIFE betreft, wil hij het voorstel van het Europees Parlement volgen. Volgens hem vraagt het Europees Parlement terecht dat hier meer Europese middelen aan kunnen worden besteed, namelijk 1,3 procent van het Europees bbp en niet 1,1 procent, zoals de Europese Commissie voorstelt. Ik stel die vraag omdat we meer geld voor het LIFE-programma vragen en alles samenhangt. Hoe ziet u dit?

Ik heb nog een meer algemene vraag over de Europese middelen. Denkt u, aangezien de klimaatproblematiek multilateraal moet worden aangepakt en aangezien er ook andere Europese uitdagingen zijn, dat de Europese begroting zou moeten kunnen aangroeien?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mijnheer Vanbesien, we steunen het voorstel van de Europese Commissie in verband met een verhoging tot 5 miljard euro. U hebt verwezen naar het voorstel van het Europees Parlement, dat het nog grootsier ziet. Op zich wil de Vlaamse Regering hierin meegaan, maar volgens ons is het nog te vroeg om te bepalen wat op welke manier moet gebeuren omdat we eerst moeten weten wat de brexit voor het totaal meerjarig financieel kader zal betekenen. De brexit betekent dat er globaal minder geld zal zijn en we moeten naar die verhoudingen kijken. Dat is het standpunt dat de Vlaamse Regering tot nu toe heeft ingenomen. We kijken met een bang hart uit naar wat vanavond over de brexit zal worden beslist.

De voorzitter: De heer Vanbesien heeft het woord.

Wouter Vanbesien (Groen): Minister, ik zal mijn vraag om uitleg binnenkort, als er meer duidelijkheid over de brexit is, opnieuw indienen. Tegelijkertijd weet u zo goed als ik dat er al simulaties zijn gemaakt. Het meerjarig financieel kader gaat uit van een brexit en wat de verschillende bijdragen van de landen moeten of kunnen zijn, is mee in rekening gebracht. Ik vind dat u nu een paraplu opentrekt om niet te moeten antwoorden, maar de dag zal komen waarop de Vlaamse Regering een standpunt zal moeten innemen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Bart Caron aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het dempen van poelen
– 512 (2018-2019)**

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Voorzitter, kleine landschapselementen zijn zaken die we meestal koesteren. Ze bepalen immers niet enkel het uitzicht van de open ruimte, maar ze zijn ook bijzonder belangrijk voor de biodiversiteit.

Ik denk dan, bijvoorbeeld, aan poelen, die een unieke habitat vormen voor amfibieën. Net vanwege hun intrinsieke waarde wordt het dempen van poelen aanzien als een vegetatiewijziging waarvoor een omgevingsvergunning noodzakelijk

is. Bij een dergelijke aanvraag moet de vergunningverlenende overheid advies inwinnen bij het Agentschap voor Natuur en Bos.

Minister, ik stelde u een schriftelijke vraag over het aantal van deze al dan niet gunstige adviezen en schrok toch wel enigszins van het antwoord. Sinds het begin van de tellingen, halfweg 2015, gaat het om welgeteld één enkel advies.

In een Vlaanderen waar er dagelijks 6 of zelfs meer dan 7 hectare open ruimte verdwijnt, lijkt dat mij vrij onrealistisch. En geef toe, toen u het antwoord van de administratie binnenkreeg, moet u toch ook gedacht hebben: tiens, dat is weinig.

Dat er de voorbije drieënhalf jaar maar één adviesvraag voor het dempen van een poel werd doorspeeld naar het ANB, kan maar drie verklaringen hebben. Er werd in heel Vlaanderen maar één poel gedempt in die periode. Vrij onwaarschijnlijk, me dunkt. Ofwel vragen de vergunningverlenende overheden geen advies aan het ANB, hetzij uit onwetendheid, hetzij uit 'planlastvermindering'. Ofwel worden er geen omgevingsvergunningen aangevraagd of worden op de vergunningsaanvragen de kleine landschapselementen (KLE's) niet vermeld.

Uit uw antwoord blijkt natuurlijk ook dat de Vlaamse overheid geen zicht heeft op het verdwijnen van de poelen in Vlaanderen, wat uiteraard bijzonder nefast is voor het bewaken van de biodiversiteit en de landschappelijke waarde.

Minister, vindt u het realistisch dat er de voorbije drieënhalf jaar maar één poel zou zijn gedempt in Vlaanderen?

Waaraan wijt u het dat er blijkbaar veel poelen zonder advies van het ANB en/of zonder omgevingsvergunning worden gedempt? Dat is toch wat specialisten mij vertellen.

Welke stappen zult u zetten om hieraan een einde te maken?

In welke mate zien uw inspectiediensten op het terrein toe op het behoud van de kleine landschapselementen?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Collega, we moeten zorgen dat we over dezelfde zaken praten. U hebt inderdaad een schriftelijke vraag gesteld die ging over omgevingsvergunningen voor het wijzigen van de vegetatie of de vroegere natuurvergunningen. Dit betekent een beperkte procedure via de gemeente waarbij aan het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) advies gevraagd wordt. Hier is effectief maar één advies verleend door het ANB. Het is niet te achterhalen hoeveel toelatingen er door gemeenten zijn gegeven zonder advies van het ANB.

De demping van een poel kan ook worden gevraagd via een omgevingsvergunning samen met bijvoorbeeld de bouw van woning of een andere stedenbouwkundige of exploitatiehandeling. Wanneer in zo'n geval de demping van een poel wordt gevraagd, wordt deze handeling niet afzonderlijk geregistreerd. De wetgeving bepaalt dat het ANB dit met één advies kan afhandelen zodat geen afzonderlijke vergunning meer nodig is. De gevallen waarbij een poel gedempt wordt met een klassieke omgevingsvergunning, zaten niet vervat in het antwoord op uw schriftelijke vraag omdat u er ook niet naar hebt gevraagd en deze gegevens zijn ook niet beschikbaar. Bij stedenbouwkundige vergunningen of omgevingsvergunningen worden immers alle afzonderlijke handelingen binnen één vergunningsdossier niet afzonderlijk geregistreerd.

Alhoewel het moeilijk is om te achterhalen hoeveel vergunningen werden toegekend zonder advies van het ANB, bestaat er echter wel een indirecte manier om

dit na te gaan. Omdat waardevolle poelen gekend zijn, gaat een demping van een poel immers niet onopgemerkt voorbij. Alert burgers vinden immers snel de weg naar de Natuurinspectie. Uit de cijfers van de Natuurinspectie blijkt dat er de afgelopen drie jaar dertien overtredingen werden vastgesteld. De Natuurinspectie legt in principe steeds herstel in de oorspronkelijke toestand op. Ik wil hierbij ook benadrukken dat niet elke overtreding het volledig dempen van een poel betreft. Het kan ook gaan om het gedeeltelijk dempen van de poel of om niet-vergunde ingrepen aan de oevers.

Dertien overtredingen op drie jaar betekent gemiddeld vier poelen per jaar in heel Vlaanderen die, al dan niet bewust, zonder vergunning werden gedempt. In de meeste gevallen worden die na vaststelling van de overtreding hersteld of verplaatst. Het systeem van omgevingsvergunningen in combinatie met handhaving werkt dus om het dempen van poelen te voorkomen en om overtreders aan te pakken.

Uiteraard is het behoud van poelen een belangrijk actiepunt. Maar het louter passief behoud draagt op termijn onder andere door verlanding en door gebrek aan noodzakelijk beheer alsmáar minder bij tot het behoud van de biodiversiteit. Vandaar ook dat ik inzet op de actieve aanleg of heraanleg en het beheer van poelen zodat ze hun ecologische functie behouden en versterken. Via de goedgekeurde geïntegreerde beheerplannen, subsidieprojecten voor investeringen voor de instandhoudingsdoelen, subsidies voor eenmalige inrichtingswerken in erkende natuurreservaten, subsidieprojecten voor natuur in je buurt en via de actieplannen van de goedgekeurde soortenbeschermingsprogramma's zijn de laatste jaren tientallen, zo niet honderden poelen aangelegd of heraangelegd en voorzien van een duurzaam beheer.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Minister, ik dank u voor de verduidelijking. Ik heb inderdaad niet gevraagd of er veel andere omgevingsvergunningen zijn die op poelen betrekking hebben. Ik denk dat u er niet op zou hebben kunnen antwoorden want ze worden niet apart geregistreerd. Dan is de cirkel rond.

Het is inderdaad waar dat alerte burgers meestal de beste waakhonden zijn, als ik het zo mag zeggen. Ik zou nog een verduidelijking willen vragen. U sprak over dertien overtredingen in het afgelopen jaar en daarna sprak u over gemiddeld vier per jaar. Kunt u dat even verduidelijken?

In ieder geval lijkt het mij nog altijd zo dat in Vlaanderen heel veel poelen verdwijnen, zoals vele andere kleine landschapselementen, net omdat ze ook maar klein zijn. Heel vaak gebeurt dit zonder vergunningen en zonder toestemming, zeker in landelijke gebieden waar niet meteen bewoning is of wandelpaden zijn, en geen alerte burgers aanwezig zijn.

Ik ben blij dat u het belang onderstreept. We delen het met zijn allen. Toch blijft het een punt van aandacht dat in de toekomst misschien via een sensibiliseringscampagne of een actie onder de aandacht kan worden gebracht om te vermijden dat het op die manier voortgaat. Want dertien overtredingen vastgesteld, betekent ook een heleboel niet vastgesteld. We weten uiteraard niet hoeveel, maar het zijn toch ingrepen die niet wenselijk zijn.

Ik hoop dus dat er in de toekomst een of andere vorm van sensibilisering kan komen om te vermijden dat dit voortgaat.

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

Hermes Sanctorum-Vandevoorde (Onafhankelijke): Het dempen van poelen lijkt op het eerste gezicht misschien een 'fait divers' maar dat is het natuurlijk

niet als je weet dat amfibieën de klasse bij uitstek is die het zeer moeilijk heeft, zowel wereldwijd als in Vlaanderen. Ik deel dus de bezorgdheid.

Ik heb de indruk dat er een aantal puzzelstukjes op tafel liggen maar dat we eigenlijk niet goed weten hoe het gesteld is met de poelen in Vlaanderen. Ik vraag me toch af of we niet beter kunnen inschatten wat de evolutie is. Als we de amfibieënsoort in Vlaanderen au sérieux willen nemen, dan hebben we die poelen absoluut nodig.

De voorzitter: De heer De Bruyn heeft het woord.

Piet De Bruyn (N-VA): We onderschrijven allemaal het belang van kleine landschapselementen. Daar kan geen discussie over zijn.

Ik trek een beetje de parallel met tijdelijke natuur op nog niet ontwikkelde industrieterreinen waar op een bepaald ogenblik natuur spontaan of gestimuleerd ontstaat, vervolgens kwetsbare en beschermde soorten aantrekt, waardoor dan de verdere bedrijfsvoering of uitbreiding op die percelen wordt bemoeilijkt. Ook hier speelt dat voor een deel. Poelen werden vaak met subsidies aangelegd en met beheersovereenkomsten voor vijf jaar. Ze hebben al dan niet een functie vervuld in het creëren van habitat voor beschermde soorten. Vervolgens rees de vraag: en wat nu verder?

We moeten ons zeer bewust zijn van het uitermate groot belang van die kleine landschapselementen bij het beschermen van bijzonder kwetsbare soorten. Amfibieën zijn met name genoemd, maar het gaat soms ook over planten en andere fauna en flora. Wat zeker niet de evolutie mag zijn – maar ik hoor er ook niemand voor pleiten –, is dat we naar een soort van 'bescherming light' gaan, waardoor te allen tijde aangebrachte landschapselementen opnieuw kunnen worden vernietigd, ongeacht de gevolgen op de natuur. Dat zou een bijzonder nefaste zaak zijn.

Het is me ook niet altijd duidelijk of het over exact dezelfde data of gegevens gaat. Collega Caron, ik denk dat we het er zeker nog eens moeten over hebben.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Voor alle duidelijkheid, mocht het daarnet onvolgende uit mijn antwoord zijn gebleken: die poelen zijn inderdaad superbelangrijk, en daarom is dat ook een van onze speerpunten. Het is een recordbedrag dat we inzetten voor de instandhoudingsdoelstellingen en de soortenbescherming. Die poelen zijn daar prominent aanwezig.

Ik zal aan mijn diensten vragen of we in de verschillende subsidies die we hebben gegeven, kunnen kijken hoeveel poelen daarin zitten. Ik weet niet of dat mogelijk is. Het zal misschien een gigantisch werk zijn om dat allemaal te bekijken in die beheerplannen. Maar ik zal vragen of er een mogelijkheid is om daar eens een overzicht van te hebben. Ik denk dat dat interessant is.

Uiteraard is dat op het terrein ook iets dat heel fel wordt opgemerkt. Er is al veel bewustwording rond. Er wordt ook snel opgetreden als men ziet dat er iets zou gebeuren. Maar het zit inderdaad in verschillende beleidsdomeinen. Je hebt beheersovereenkomsten die worden afgesloten. Je hebt aan de andere kant uiteraard de beheerplannen in het kader van natuur. En dan heb je heel gerichte projecten. Het zit dus wat versnipperd, maar wat handhaving betreft, is het de Natuurinspectie die daar optreedt.

Ik zie ook in de natuureducatie die we op school doen, maar ook in de vrije tijd van kinderen, dat daar ook veel aandacht naar gaat. Het is ook heel boeiend om

kinderen met die poelen aan het werk te zetten en te kijken wat voor leven daar allemaal in zit en hoe belangrijk dat is.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Kunt u nog even die cijfers verduidelijken? Dertien overtredingen, is dat in één jaar of in meerdere jaren?

Minister Joke Schauvliege: Het gaat om dertien overtredingen op drie jaar.

Bart Caron (Groen): Dank u wel.

Ik wil mij verontschuldigen voor de salamanders en de kikkers die ik in mijn kindertijd ontruikt heb aan de natuur. *(Opmerkingen. Gelach)*

Het verstand komt niet voor de jaren, zoals dat heet. Maar alle gekheid op een stokje: het aanvoelen van de aanwezigheid van amfibieën in de onmiddellijke omgeving van mensen is nu veel minder prominent dan vroeger. In die zin moeten we ook ijveren voor het herstel van dit soort kleine landschapselementen, die ons een rijke natuur opleveren.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Gwenny De Vroe aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het ontwerp van geluidsactieplan voor de luchthaven van Zaventem – 519 (2018-2019)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gwenny De Vroe (Open Vld): Minister, in uitvoering van de Europese richtlijn Omgevingslawaaai, meer bepaald richtlijn 2002/49/EG, werden verschillende geluidsactieplannen opgemaakt. De plannen gaan uit van de geluidsblootstelling zoals berekend in de geluidsbelastingkaarten voor het referentiejaar 2016, goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 1 juni 2018. De plannen bevatten naast acties en maatregelen voor de periode 2019-2023 ook een evaluatie van de acties en maatregelen die de voorbije jaren zijn genomen. Een van de plannen betreft de luchthaven Brussel-Nationaal, waarvan het ontwerp eind vorig jaar werd opgemaakt.

Het huidige ontwerpactieplan omgevingslawaaai voor de luchthaven Brussel-Nationaal werd vrij recent, in juni 2016, goedgekeurd. Dat plan stelt voor om in het kerngebied, namelijk de gemeenten Machelen, Steenokkerzeel, Kortenbergh, Zaventem en Kampenhout, een preventief beleid te ontwikkelen dat gericht is op het vermijden van nieuwe, bijkomende geluidshinder. Dat steunt op twee maatregelen: enerzijds de opmaak van een ruimtelijk uitvoeringsplan ter operationalisering van de ruimtelijke maatregelen en anderzijds acties rond de bekendmaking van nieuwe isolatievoorschriften, vooral gericht op nieuwbouwprojecten. Het is uiteraard van heel groot belang om inwoners van de betrokken gemeenten op een correcte, volledige en vooral transparante manier te informeren.

De Vlaamse Regering is het engagement aangegaan om de financiële compensatie voor isolatie van bestaande woningen te onderzoeken. Een onderzoek naar de mogelijke invoering van isolatiepremies werd daardoor als een bijkomende actie opgenomen in het geluidsactieplan.

We hebben het er al meermaals over gehad in deze commissie: een samenwerkingsakkoord en een vliegwet zijn zeer dringend nodig voor een evenwichtige

oplossing, voor rechtszekerheid en uiteraard ook voor een spreiding van de geluidshinder en van de luchtvervuiling.

In uw beleidsbrief 2018-2019 las ik: "Ik leg de ontwerpactieplannen ter raadpleging voor aan het publiek. De definitieve versies leg ik ter goedkeuring voor aan de Vlaamse Regering. De nieuwe geluidsactieplannen zullen het kader vormen voor de aanpak van omgevingslawaaï in Vlaanderen in de periode 2019-2023." Het openbaar onderzoek is zopas afgerond. Elke burger kon advies geven, een bezwaar indienen of opmerkingen formuleren van 1 december 2018 tot en met 11 januari jongstleden.

Op donderdag 10 januari verscheen er in De Standaard een artikel met als titel: 'Vlaams geluidsplan krijgt 'nul op tien', en met als inleiding: "Het regent bezwaren van gemeenten en actiegroepen tegen het nieuwe Vlaamse plan om geluidsoverlast rond Brussel Airport terug te dringen."

Daarom had ik u graag verschillende vragen willen stellen, minister. Hoe staat u tegenover de kritiek dat er in het nieuwe geluidsplan geen nieuwe ingrepen zouden worden vermeld in vergelijking met vijf jaar geleden?

Hoeveel bezwaren zijn er effectief ingediend? Hoeveel bezwaren werden er ontvankelijk verklaard?

Op welke manier worden de inwoners en de lokale besturen van het kerngebied geïnformeerd over de verdere uitvoering van het geluidsactieplan?

Op welke manier wilt u de isolatiepremies voor de bestaande woningen en de isolatievoorschriften voor nieuwbouwwoningen concretiseren? Hoe staat u tegenover de kritiek dat er nergens sprake is van financiering en de kritiek over het gebrek aan strikte timing in het geluidsactieplan?

Wat is de stand van zaken met betrekking tot het broodnodige samenwerkingsakkoord tussen de drie gewesten? Op welke manier zult u bijdragen tot een evenwichtig spreidingsplan voor onze luchthaven? Op welke manier blijft u streven naar een politiek samenwerkingsakkoord?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Collega, het is interessant om even te duiden waarover het precies gaat. Europa vraagt ons om elke vijf jaar de strategische geluidsbelastingkaarten en geluidsactieplannen na te kijken, zo nodig te actualiseren en te rapporteren aan de Europese Commissie. Er moet ook een publieke consultatie rond gebeuren.

De eerste keer dat een geluidsactieplan voor de luchthaven Brussel-Nationaal is vastgesteld, was in 2006. Dat is dan geactualiseerd voor het referentiejaar 2011. Het ontwerp van actieplan dat tot en met afgelopen vrijdag een openbaar onderzoek doorliep, baseerde zich op de geluidssituatie in 2016. Dat is ook meegedeeld aan de Vlaamse Regering op 16 november vorig jaar. Het moet dus nog definitief goedgekeurd worden door de Vlaamse Regering, nadat alle reacties zijn verwerkt, onder meer de verschillende bezwaren en reacties, maar ook wat de adviesraden hebben ingebracht. Dan zal het bijgestuurde, geactualiseerde actieplan er dus zijn.

In het geactualiseerde actieplan wordt een hoofdstuk gewijd aan de voortgang van de acties en maatregelen sinds de vaststelling van het vorige actieplan. De focus ligt in dat hoofdstuk dus op de voortgang tijdens de periode 2017-2018. Uiteraard zijn die acties en maatregelen nog niet allemaal gerealiseerd. Sommige zijn lopende, sommige moeten inderdaad nog worden opgestart. Dat was ook zo

gepland. Een aantal van die acties en maatregelen kunnen ook maar ten volle worden uitgevoerd als er een gedragen langetermijnvisie op de luchthaven en de ruime omgeving ter beschikking is, en dat door alle betrokken Belgische instanties.

Het departement heeft in totaal 229 reacties ontvangen. Die worden nu allemaal gescreend. Er wordt ook gecheckt op dubbels. Want het is niet omdat er 229 reacties zijn, dat er 229 unieke opmerkingen werden geformuleerd. We moeten die informatie verwerken. Nadien gaat het naar de regering. We zullen dus ook moeten aangeven hoe we rekening hebben gehouden met die reacties. Dat wordt dan goedgekeurd door de regering en gepubliceerd op de website van het departement.

De wijze waarop de inwoners en de lokale besturen zullen worden geïnformeerd over de verdere uitvoering, zal natuurlijk afhangen van de acties. Er zal alleszins zoveel mogelijk worden aangesloten bij bestaande overlegstructuren. Zo is er het coördinatieplatform Stand van de Rand. Dat voorziet ook in een jaarlijkse terugkoppeling. We kunnen het daarin dus onderbrengen.

Zodra acties of maatregelen voldoende concreet gevorderd zijn en klaar zijn voor implementatie in geschikte verordenende en juridisch afdwingbare instrumenten, zullen de inwoners uiteraard ook formeel worden betrokken. In dat verband kan er worden verwezen naar de formele inspraakmogelijkheden die bestaan. Wanneer er bijvoorbeeld een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan moet worden opgemaakt, is er uiteraard ook een openbaar onderzoek.

Het onderzoek inzake de financiële compensatie voor isolatie in de vorm van een isolatiepremie, werd, volgens de timing voor uitvoering van deze actie, gepland in de periode tot 2020. Dit onderzoek wordt uiteraard gepland en opgenomen in het geactualiseerde geluidsplan. De concrete timing kan opnieuw niet los worden gezien van een globaal samenwerkingsakkoord, als basis van een stabiel en evenwichtig exploitatiekader. We kunnen moeilijk inschatten hoeveel woningen we moeten isoleren indien we niet weten wat de vluchtroutes zijn die op lange termijn zullen worden gehanteerd.

Wat de isolatievoorschriften voor nieuwbouwwoningen betreft, zullen in 2019 concrete stappen vooruit worden gezet. Naast een juridisch-technische analyse door mijn diensten qua mogelijke instrumenten, werden er ook middelen vrijgemaakt voor onderzoek, met de bedoeling de isolatievoorschriften voor nieuwbouwwoningen te concretiseren. Die opdracht is uitbesteed en zal eerstdaags starten met een looptijd van maximaal vijftien maanden.

Het samenwerkingsakkoord werd de voorbije maanden niet besproken op het Overlegcomité. Het initiatiefrecht ligt bij de bevoegde federale minister van Mobiliteit. Concrete besprekingen hierover staan niet op de agenda. Tot dusver is er geen concreet perspectief om daar tot oplossingen te komen. Maar uiteraard is het belangrijk om dat op te volgen.

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gweny De Vroe (Open Vld): Minister, ik dank u voor uw uitgebreid antwoord. Uiteraard is er in onze luchthaven een grote nood aan die langetermijnvisie. En uiteraard zijn het samenwerkingsakkoord tussen de drie gewesten en ook de federale Vliegwet prioritair. We hopen dat het zo snel mogelijk tot een akkoord komt. We hopen dat eigenlijk al de hele legislatuur, maar hopelijk zetten we nu echt stappen vooruit en neemt ook u initiatieven om tot een akkoord te kunnen komen.

Minister, u hebt duidelijk gezegd wat uw plannen zijn. U verwerkt de bezwaarschriften, zult checken op dubbels enzovoort. Kunt u een concrete timing

vooropstellen? Wanneer verwacht u dat dit verwerkt zal zijn? Wanneer zal dit verdere vooruitgang krijgen?

Verder had ik het met u ook graag even over de procedure, want er heeft inderdaad van 1 december tot 11 januari een openbaar onderzoek plaatsgevonden. Persoonlijk vond ik dat niet echt een gelukkige periode, gezien de eindejaarsperiode, maar vooral gezien de bestuurswissels, die in vele gemeenten misschien voor een moeilijke timing hebben gezorgd. Hebt u daarover opmerkingen ontvangen? Kunt u toelichten waarom u voor deze timing, voor deze periode hebt gekozen?

Ten slotte heerst er ongerustheid bij omwonenden wat betreft geluid en hinder. Het is altijd een moeilijke oefening. Je moet een evenwicht zoeken tussen de geluidshinder en de economie. Het is belangrijk dat die gevonden wordt. Maar er is bij de omwonenden en de lokale besturen toch steeds de vraag om goed te worden geïnformeerd en om te worden betrokken. Ik vraag dus uw blijvende aandacht om daarover op een transparante manier te communiceren en uiteraard Brussels Airport Company (BAC) aan te sporen om dat toekomstgericht te blijven doen.

Ik ben een politica uit de omgeving van de luchthaven en krijg dan ook veel vragen over de isolatiepremies. Het dossier is blijven liggen. U zegt dat het niet los kan worden gezien van het samenwerkingsakkoord. Als u het financieel wilt berekenen, moet u natuurlijk ook zeker zijn van de routes, de Vliegwet en het samenwerkingsakkoord. Dat begrijp ik uiteraard. Maar ik moet eerlijk zeggen dat die onzekerheid heel sterk leeft, ook bij de omwonenden. Het is van heel groot belang dat wij politici allemaal in dit dossier toekomstgerichte stappen te zetten.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp.a): Minister, dit komt in een openbaar onderzoek inderdaad op een vrij ongelukkig moment. Het heeft echter geen zin om daarover veel polemiek te voeren. Maar dat het leidt tot een vrij grote toevloed van reacties, bezwaren en opmerkingen, toont wel aan dat het hele dossier bijzonder gevoelig ligt.

Dat is niet zo verbazingwekkend, ten eerste omdat de luchthaven keer op keer blijft groeien. Ook dit jaar heeft ze weer recordcijfers aangekondigd, wat op zich leuk is voor de luchthaven en de tewerkstelling daar, maar onvermijdelijk ook een hoop extra overlast met zich meebrengt. Het zou misschien nog draaglijk zijn, als er enige zekerheid was dat die overlast stabiel, correct gespreid, evenwichtig en op de best mogelijke manier georganiseerd was, maar ook die zekerheid is de afgelopen jaren afgenomen. Het aantal mensen die hinder ondervinden, is het voorbije decennium constant veranderd, toegenomen, verschoven en gewisseld. Er zijn ook al allerlei soorten maatregelen, van isolatiepremies tot bouwverboden, aangekondigd, geprobeerd en al dan niet gedeeltelijk of helemaal uitgevoerd. De onzekerheid is dus immens.

Ik denk inderdaad dat alleen een finaal sluitende beslissing over een vliegwet, de tracés en de verschillende uitbreidingsmogelijkheden of beperkingen daartoe, uiteindelijk tot rust zal kunnen leiden in de regio en bij inwoners, eigenaars en omwonenden. Daarin sluit ik me bij u aan. De aanloop naar de verkiezingscampagne is echter genomen en sommigen hebben opnieuw het confederalisme en de strijd tussen de regio's aangekondigd. Als u het mij vraagt, dan lijkt het mij in die sfeer zeer onwaarschijnlijk dat we er in de maanden of jaren na de verkiezingen in zullen slagen om verstandige, stabiele en rationele akkoorden te maken in dit dossier. Met andere woorden is het misschien wel nuttig om zo snel mogelijk, in deze legislatuur nog, stappen vooruit te zetten in die richting. Bent u van plan om daar nog extra initiatieven toe te nemen en hoe realistisch is dat nog? Eerlijk

gezegd vrees ik dat, als we het niet voor mei regelen, we het na mei ook niet geregeld zullen krijgen. Dan zal de miserie alleen maar toenemen.

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

Hermes Sanctorum-Vandevoorde (Onafhankelijke): Minister, ik betreur toch ook wel dat het overleg over dit thema gestaakt wordt. Ik begrijp de politieke ratio daarachter wel, maar collega De Vroe zei dat we hier al de hele legislatuur vragende partij voor zijn. Welnu, de legislatuur daarvoor waren we ook al vragende partij voor een federale vliegwet en een samenwerkingsakkoord. Het duurt dus allemaal wel bijzonder lang.

Er zijn inderdaad tal van tegengestelde belangen en tal van gerechtelijke procedures in dit dossier, maar er is wel één onderliggende boodschap en dat is dat er een stabiel kader moet komen, zodat we in die hele regio weten waar we aan toe zijn, zodat vliegroutes ook niet zomaar verschoven worden en zodat er geen nieuwe mensen bij komen die hinder ondervinden. Die evolutie moet eindelijk een halt toegeroepen worden.

Ik kan alleen maar hopen dat we die federale vliegwet en dat samenwerkingsakkoord snel zullen krijgen. Ik hoop ook dat collega Tobback ongelijk heeft, dat we er na de verkiezingen wel gaan komen en dat er misschien toch wat rust zal ontstaan, ook op communautair vlak, zodat die vliegwet er kan komen. Ik kan alleen maar hopen dat hij ongelijk heeft, maar het zou wel eens kunnen dat hij gelijk heeft.

Ik heb ook een opmerking van technische aard, minister. Bij de afweging om te bepalen of lawaai hinderlijk is of niet, worden geluidsmetingen gewogen via de zogenaamde A-gewogen decibelschaal of dBa-schaal. Dat gebeurt ook hier. U weet dat er daar wel wat debat over plaatsvindt, want de redenering is dat het menselijk gehoor minder gevoelig is voor geluiden met een lage frequentie, geluiden die vliegtuigen ook produceren, maar die redenering geldt eigenlijk alleen maar bij een zeer lage geluidsintensiteit. Bij een normale of hogere geluidsintensiteit kan irritatie bij die lage frequenties zelfs toenemen. Dat zijn wetenschappelijke bevindingen die eigenlijk niet worden meegenomen in dit studiewerk. Ik zou u willen vragen om voorzichtig te zijn met de interpretatie van hinder, omdat het allemaal zo gevoelig en delicaat is.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Wat de timing betreft, ging het om een actualisatie. Het was klaar en we hebben dat ook in dat onderzoek gestoken. We hebben ook wel wat meer tijd genomen dan strikt voorzien. Ik denk dus dat alle of bijna alle betrokken gemeentebesturen hun bezwaren hebben geformuleerd. Dat ben ik wel niet zeker, dus ik stel voor dat ik dat eens naga. Mochten er gemeenten zijn die niets hebben laten weten, misschien door een fout bij de bestuurswissel, dan zal ik mijn diensten vragen om contact op te nemen. Dat hoeft dan niet om een officieel bezwaar te gaan, maar het kan interessant zijn om eventuele bezorgdheden mee te nemen. Ik denk dat dat zeker geen probleem is. Ik kan daar geen timing op kleven. Dat zal afhangen van de inhoud van die bewaren. Er zal uiteraard nog een communicatie volgen, opnieuw afhankelijk van wat uit die teksten naar boven komt.

Ik heb alle begrip voor die onzekerheid. We lopen daar, denk ik, allemaal een beetje gefrustreerd over rond, maar dit is niet het gemakkelijkste dossier. Ik denk dat we de verantwoordelijkheid voor een stuk ook moeten laten waar ze zit, maar dat we ook actief moeten meewerken, als daar een mogelijkheid toe is, zodat we eruit raken.

Wat de hinder en objectieve criteria daarvoor betreft, gaat het natuurlijk om een poging om geluidsoverlast te vatten in objectieve cijfers. Het subjectieve blijft ook meespelen en dat maakt het moeilijk. We moeten een afweging maken. Het is moeilijk om in zo'n plan een bepaalde subjectiviteit mee te nemen, ook al wordt dat wel gevraagd. Als er klachten zijn, dan worden de zaken wel bekeken.

Ik geef toe dat de actualisatie van de manier van werken voor wat verwarring zorgt. Dat is nu eenmaal het systeem van die geluidsactieplannen. Ik wil nogmaals benadrukken dat ik het op mij neem. Ik zal zeker ook aan mijn diensten doorgeven dat die communicatie heel belangrijk is, als we eenmaal wat verder staan, en dat ze ook zorgvuldig moet gebeuren.

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gweny De Vroe (Open Vld): Ik zal zoals steeds het dossier van nabij blijven opvolgen. Ik denk alle politici uit de regio dat doen. We hebben er ook alle belang bij dat we zo snel mogelijk zekerheid en een langetermijnvisie voor onze luchthaven kunnen hebben. Ik zal daar regelmatig op terugkomen.

Het is ook belangrijk dat u als Vlaams minister, zeker vanuit uw actie die opnieuw is opgenomen in het geluidsactieplan, bij uw collega's aandringt, en dat u, ook al zegt u dat zij het initiatiefrecht hebben, toch zelf het initiatief neemt om aan te dringen en stappen naar de toekomst te zetten.

Uw timing van uw isolatiepremie was 2020 en dat komt toch ook met rasse schreden dichterbij. Ik denk dat u wat dat betreft ook zelf het initiatief tegenover de andere overheid mag nemen.

Ik kan u alleen maar bijtreden in wat u hebt gezegd over de communicatie naar lokale besturen. Wij zullen u zeker verder ondersteunen in het voeren van een goede communicatie naar de lokale besturen en de omwonenden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.